

శేచుక్క గ్రంథమాల — 2వ ప్రచురము.

ప్రతిజ్ఞాపరశురామము

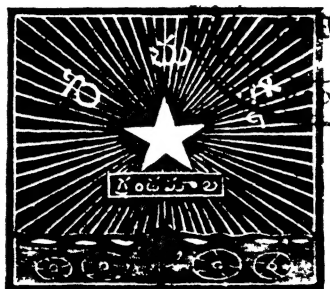
(6 నంకముల నాటకము)

వడగ కౌస్తుభము నవి గారిచే.

రచయిత: బి.వి.వి.

Un-Registered

Please note this

But Registered by usage!

చంద్రావాసిని 10-1-10.

కౌస్తుభము 1-10-10.

For copies apply to —

Vadaga Koustubham,

Secretary, "Rechukka Grandhamala"

PERHAMPU R, (Ganjam.

సర్వస్వామ్యములు
ప్రకాశకునివి.

All Rights reserved "with
the Publisher.

Established 1927:—

సంపాదకులు:—వడగ సుదర్శనముగారు, బొంతలకోడూరు.

శైలజితా వడగ కౌస్తుభముగారు.

రేచుక్క గ్రంథమాల,

—బరంపురం (గంజాం).

Published by "Rechukka Grandhamandali"

Big Bazaar, Berhampur

(Ganjam.)

Printed by S. B. Rath,

The ASHA Press,

Berhampur

1927.

రాజప్రోషకులు.

- (1). మ॥ రా॥ రా॥ శ్రీ రాజా వెలుగోటి కృష్ణయ్యచేంద్ర
బహద్దర్ వారు, వెంకటగిరి రాజా
వారు, వేంకటగిరి.
- (2). మ॥ రా॥ రా॥ శ్రీ పురభి వేంకట లక్ష్మారావు
నిజాం నవాబ్ వంతు బహుదూర్
రాజా ఆఫ్ జటప్రోలువారు, జటప్రోలు
- (3). మ॥ రా॥ రా॥ సాహేబ్, మొహమ్మద్ శ్రీకమ్మినా
యని జవ్వాజి వెంకటపతి నాయుడు
బహద్దర్ వారు, జమీందార్ వారు,
కంగుండి సంస్థానం, ఉత్తగార్కాడు
జిల్లా.
- (4). మ॥ రా॥ రా॥ ఇక్ష్వాతాసార్ కందుకూరి బాలనూర్య
ప్రసాదరావు బహద్దర్ జమీందార్
ఆఫ్ దేవిడివారు, దేవిడి.
- (5). మ॥ రా॥ రా॥ శ్రీ రాజావస్తి వాయ నూర్యనా
రాయణపతి రాజ బహద్దర్ వారు
భీమవరపుకోట, తూర్పు గోదావరి,
జిల్లా.
- (6). మ॥ రా॥ రా॥ శ్రీ తిషి కమ్మల సీతారామచంద్ర
రావుగారు, జమీందారు వారు,
భేరివోలు, ఎల్లగొండజిల్లా. (నైజాం)

(2)

(7). మ॥ రా॥ రా॥ ఎమ్. వి. సీతారామా రావుగారు,
తీలారు వస్తరా ఎట్టేట జమిం
దారు వారు, లొంతలతోడూరు.

(8). మ॥ రా॥ రా॥ ఎమ్. వెంకటప్పారావు బహద్దర్
తీలారు జమిందారువారు తీలారు

పోషకలు

1. మ॥ రా॥ రా॥ మాతే నారాయణరావుగారు, పొప్పై
టరు అండు ల్యాండులాడ్డు పూరు.

2. మ॥ రా॥ రా॥ అయ్యగారి మాహనరావు పంతులు
గారు, బి.ఎ బి.ఎల్ వకీలు, పార్వతీపురిం

3. మ॥ రా॥ రా॥ ఎర్రమల్ల సూర్యప్రకాశ రావుగారు,
బి.ఎ.బి.ఎల్. వ ల, రాజం.

4. మ॥ రా॥ రా॥ వరదా కామేశ్వరరావు నాయుడుగారు,
పొప్పైటరు, అండు ల్యాండులాడ్డు,
పూడి.

5. మ॥ రా॥ రా॥ మన్నం శేషా రెడ్డి గారు, స్టేజీ,
గుంటూరు.

6. మ॥ రా॥ రా॥ వడగ వీరిన్నగారు, పొప్పైటరు, ల్యాం
డులాడ్డు, అండు సైనుమిల్ పంజంబు
పొందూరు.

(3)

7. మ॥రా॥రా॥ దున్న కేశవరావుగారు, దివాన్ ఆఫ్
కల్లికోట, కల్లికోట.
8. మ॥రా॥రా॥ మొదొనొ గొడొగారు, అప్పర్ బర్మా
కంట్రాక్టర్లును, “ఆయుర్వేద దర్పణ” మ
ను యుద్ధంధరత్న ప్రకాశకులును “స్వా
స్థ్య” మాసపత్రికా సహాయులును,
బరంపురం, అప్పర్ బర్మా.
9. మ॥రా॥రా॥ చిన్నం రామస్వామిగారు రైల్వే పార్సిర్
క్లర్కు, విజయనగరం.
10. మ॥రా॥రా॥ చగువుల మల్లికార్జున స్వామిగారు, ల్యాం
డు లాడ్లు, చంద్రయ్యపేట.
11. మ॥రా॥రా॥ మంప సూరప్పడుగారు, ల్యాండు లాడ్లు
అండు పొప్రైటరు, ధర్మవరం.
12. మ॥రా॥రా॥ బస్వ సూర్యనారాయణగారు, పొప్రై
టరు, అండు ల్యాండులాడ్లు అల్లినగరం.
13. మ॥రా॥రా॥ బాసా అప్పన్నగారు, ల్యాండులాడ్లు,
టోలుగేటు కంట్రాక్టరు, అల్లినగరం.
14. మ॥రా॥ రా॥ మలిపెద్ది అప్పన్నగారు, రైసుమిల్ ప్ర
కాశకులు అండు జనరల్ మర్చెంటు
అల్లినగరం.
15. మ॥రా॥రా॥ ఆల్ల శివరామయ్యగారు, మర్చెంటు
అండ్ కౌన్సిలర్ మెంబరు, సాంపేట

(4)

సహాయులు

✚✚

1. మ॥రా॥రా॥ తిత్తి బలరామయ్య నాయుడుగారు,
ల్యాండులాడ్డు, బారువ.
- 2 మ॥రా॥రా॥ మాడుగుల రామమూర్తిగారు జనరల్
మర్చెంటు అండు ల్యాండులాడ్డు, అల్లి
నగరం.
3. మ॥రా॥రా॥ గుంటుకు లత్యప్పడుగారు, మర్చెంటు,
బరంపురం.
4. మ॥రా॥రా॥ తూరిక చాలయ్యగారు, పట్టుబట్టల వర్త
కులు, బరంపురం.
5. మ॥రా॥రా॥ గుంటుకు బుచ్చిబాబుగారు, ల్యాండు
లాడ్డు అండు మర్చెంటు, నేలేరు
- 6 " గుంటుకు సూరప్పడుగారు, మర్చెంటు
పెద్దమురపాక
- 7 " మాడుగుల అప్పారావుగారు, మర్చెంటు,
జాడపేట
- 8 " మాడుగుల కైలాసంగారు, మర్చెంటు,
చంద్రయ్యపేట
- 9 " చదువుల సోమన్నగారు, ల్యాండులాడ్డు
మర్చెంటు, శిగడం

శ్రీ పీఠిక. శ్లోకము

నాటకములను వ్రాయుటలో బాల్యఁడ నగుటయే గాక నాకిదియే ప్రథమప్రయత్నమగుటను, ఇందెన్నియేని బొరపాటులుండవచ్చును. గాని పండితులగు మహాత్ములు వాటిని సరకుగొనరను ధైర్యమును, బాల్యచాపలము మరింత ప్రోత్సహించుటచే నేనీ “రేచుక్క గ్రంథమండలి” వారికోరికప్రకారము ఈనా నాటకమును వారిగ్రంథమాలలో ద్వితీయ ప్రచురముగాఁ బ్రచురించుకొనుటకు సమ్మతించితిని. బాల్యఁడనై, నాటక రచనమునఁ బ్రథమ ప్రయత్నమున నిలచిన నా గ్రంథమును సంతోషముతోఁ దమ గ్రంథమాలను బ్రచురించి నా కపరిమితమగు ప్రోత్సాహము గలిగించుటచే సజరు గ్రంథమండలి వారి కెంతయు గృతజ్ఞుఁడనగుటయే గాక; ఇందలి దోషము లెరిగించిన మహానీయులకుగూడ అనేక సమస్కారము లొచ్చరించుచున్నాను.

బరంపురం
20-10-27

}

ఇస్లీ, భువన విధేయుడు,
వడగ కొన్నుళము.

సంపాదకీయ భూమిక.

మేమీ “రేచుక్క” అనుపేరన గ్రంథమాల నెట్టిదుర్బువ్వార మునస్థాపించి, అందు ప్రథమ ప్రచురముగా భక్తవత్సల శతకమును బ్రచురింప నచ్చొత్తించు చుంటిమో నాటినుండియు నెన్నియో విఘ్నములు సంప్రాప్తమగు గ్రంథప్రచురణ కార్యములు కాలంకపెట్టుచుండెను. “ప్రథమ కబలే మక్షికాపాతః” అనునట్లు ముట్టమొదటనే ఈయూరిలో నున్న “వేగు జుక్క” గ్రంథమాల పొప్పైటదుగారగు భాగవతుల నృశింహ శర్మగారు మేము “రేచుక్క” అనుపేరన గ్రంథమాలను స్థాపించి గ్రంథప్రచురణ కార్యమును జరిపించిన యశిల మాపై శివిల్ క్రిమినల్ చర్చలు జరిపింపబడునని రిజిస్ట్రీ వ్రతరం మాకు వాయిదావచన సంగతి మూప్రథమ ప్రచురమగు భక్తవత్సలశతకములోనే మహారక మహాశయులందరిని దెలిసియుండవచ్చును. గాని; పాపము నృశింహ శర్మగారు తమ తివ్వతాము తెలిసికొనుటచే గాబోలు ఇంతవరకును వారి రిజిస్ట్రీ వ్రత్తిగము ప్రకారము మాపై శివిల్ క్రిమినల్ చర్చలు జరిపియుండలేదు, అందుకు వారి కనేక వందనశతంబు లర్పించుచున్నాము. తరువాత “దుర్గాదాసు” అను చరిత్రవిషయిక నాటకమును ద్వితీయ ప్రచురముగా బ్రచురింప నున్నమని అలియజేసితిమిగాని; అందుకును కొందరు దుర్భాగులు తగ్గంధ

ప్రచురణమున క్కాటంకముఁ గల్పించుటచేఁ జింతతో
 మేనూ ప్రయత్నమునుండి మరలుకొని ఇప్పుడు ద్వితీయ
 ప్రచురణముగా “ఈ ప్రతిష్ఠా పరశురామమును” బ్రచు
 రింపవలసి వచ్చినది. నాటకములను ప్రాయుటలోఁ బ్రథ
 మ ప్రయత్నముననున్న బాల్యుడయ్యును గ్రంథకర్తతన
 ప్రతిష్ఠాపరశురామమును గొంత రసవంతముగనే చిత్రించె
 నని చెప్పకగప్పదు. సాధ్యమగునంతత్యరిలో మా మూఁ
 డవ ప్రచురమగు “తలసీరామాయణము” (బాలశాం
 డముతో) మరల మాచందాదారులను గలిసికొందుము
 గాక!

లొంతలకొడూరు }
 తే 10-10-27 }

శ్లో, బుధజన విధేయుడు
 వడగ సుదర్శనము.

చెప్ప కేమి!

పాఠక మహాశయులారా

జాగ్రత్త!

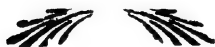
జాగ్రత్త!!

జాగ్రత్త!!!

భారతదేశమునఁ జరకాలమునుండియు బ్రసిద్ధి
కెక్కిన “రేచుక్క పగటిచుక్క దొంగల” దగావనులు
గల కథలనుమాత్రమే మనమందరిమును వినుటయేగాక,
చూచికూడా ఉన్నాము. కాని, ఆదొంగలనుమాత్రము
మనమెన్నఁడును చూచియుండలేదు. అయినను, ఆదొంగ
లో, అట్టిదొంగలో మాబరంపురంలో నేవుండి తదితరుల
కు పనికిమాలిన గ్రంథములను బంపుచున్నారని ఇప్పుడు
“వేగుజుక్క గ్రంథమాలలో” బ్రచురింపఁబడుచున్న
కొన్ని గ్రంథములవలనఁ దెలియబడుచున్నవగుటచే” మే
మును గ్రంథప్రచురణ కార్యములలోనే యున్నవారము
కావున, మాకేమైన అట్టిదొంగలవలన ఆయాసము కలు
గునేమాయని రెట్టింపుజాగ్రత్తతో నెంతగనిపెట్టినను
మాకా “రేచుక్క పగటిచుక్కదొంగలు” గాని, అట్టి
దొంగలు బోలిన దొంగలుగాని మాకంటికిదివరకు గనఁ
బడలేదు గాని, దొంగలలోకమునకు నాయకుడనఁబరగి
“రేచుక్క పగటిచుక్క దొంగలపైఁగాని, అట్టిదొంగల
బోలిన దొంగలపైఁగాని తానుకేసిన దగాదొంగవను
లన్నిటిని ద్రోసివేసి యేమియు నెఱుంగని మహాత్ముడు

వలె సంచరించుచున్న దగుల్పాడే “వేగుజుక్క దొంగకాదు” మాకంటికి కనబడెను! అందుచే మాకపరిమితమగు భయముకలుగుచున్నది. కావున, మహాశయాలారా! భాషాభిమానులగు తమయావన్మందియు “ఏమియు నెఱుంగని పెద్దమనిషివలె సంచరించుచు, దాను చేసిన దగాదొంగవనులన్నిటిని రేచుక్క సగటి చుక్క దొంగలపైగాని, అట్టిదొంగలజోలిన దొంగలపైగాని ద్రోసివేసి “దగుల్పాడే” బిరుదుతోనున్న దొంగలనాయకుడగు “వేగుజుక్క గజదొంగ” మాయపరివర్తనమున కెంతమాత్రమును మోసపోకుండురుగాక!” అని మిమ్ము వినియపూర్వముగఁ బ్రార్థించుచున్నాము!

శ్రీ “దగుల్పాడే వేగుజుక్క గజ దొంగ ఉన్నాడు! జాగ్రత్త!—”

ఈనాటకమునవచ్చుపాత్రలు.

పురుషులు.

కార్తవీర్యార్జునుడు—మహిష్మతీ పురపరాజు.

చంద్రగుప్తుడు—కార్తవీర్యార్జునుని మంత్రి.

జమదగ్ని—పరిశురాముని శంఠి.

పరిశురాముడు—జమదగ్ని కుమారుడు.

ఈశ్వరుడు—

అకృతవర్ణుడు—పరిశురాముని మిత్రుడు.

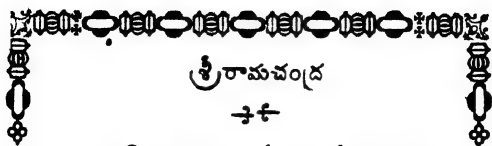
స్త్రీలు.

మనోరమ—కార్తవీర్యార్జునని పట్టపు మహాదేవి.

పార్వతి—ఈశ్వరుని భార్య.

రేణుక—జమదగ్ని మహాబుష్టి భార్య.

శ్రీరామచంద్ర

శశి

• ❖ ప్రతిజ్ఞా పరశురామము. ❖ •

❖ నాంది ❖

చ॥ అనువమయోగ సంయుతుని, ఆశ్రితకల్పుని, పా
ర్యతీమనో । ధనుని, కృపాసముద్రుని, ముదంబలరా
రఁగఁ గొల్చి శత్రులన్ । రణమునగెల్చినట్టి భృగు
రాముఁడు, రాముఁడు నర్వసంపదల్ । ఘనమగుకీర్తి
సంగతులఁగల్గి యొసంగుచు మిమ్ము బ్రోచుతన్॥

(నాంద్యంతమున సూత్రధారుఁడు ప్రవేశించి
సభాసదులను జూచి)

మహానీయులగు నోసభాసదులారా! భరద్వాజ
గోత్ర పవిత్రుఁడును, మారమాంబా లత్యునల కనిష్ఠ
కుమారుఁడనగు వడగ కొస్తుభముచే రచింపఁబడిన
“ప్రతిజ్ఞా పరశురామము” అనునూతన నాటక మొండు
తమయెల్లరి సమక్షమున నేఁడు ప్రదర్శింప ననుజ్ఞ వేడు
చున్నాను (అనికొంచెము ముందుకునడచి) ఏమని నెల
విచ్చుచుంటిరీ?

నాంది

గీ॥ లోకజాలంబు రక్షించు శ్రీకరుండు
పరశురాముండునై పుట్టి వరలుకతన
ప్రథిత రసవంతమైన శ్రీపరశురామ
చరితమాడిన లెస్సయా పరణియగును॥

అనియా? అట్లయిన నిష్పడే లోనికిఁబోయి వల
యుపాత్రల సిద్ధముఁజేయించెదను సెలవు.

(అని నిష్క్రమించును)

(యవనిక జారును)

శ్రీరామచంద్ర

వతిజ్ఞా పరశురామము.

ప్రథమాంకము — ప్రథమరంగము
స్థలము — హిమాలయ ప్రదేశము.

(ప్రవేశము-మునివేషమునఁ బరశురాముఁడు)

పర॥ (హిమాలయపర్వతమునుజూచి యాశ్చర్యముతో)
ఆహా! ఏమి ఈ హిమాలయపర్వతరాజ సౌభాగ్య
ము! ఎంతచూచినను తనివి తీరకున్నది కదా! (అని
మీఁదికిఁజూచి) ఓడయామయా! సకలలోక రక్షకుఁ
డవగు నీసృష్టి మహాత్వమును వర్ణించుట కెవరికి
తరమగును? (అని మఱుబడిలఁగించుచు) ఎంతసం
తోషకరముగనున్నది?

౨॥ పటుతిరఘోరవశా భద్రేభములతోడ

గడుభయంబొసఁగెడు కవులతోడ

సంకలారావవశా శార్థూలములతోడ

సతిభయంకర వరాహములతోడ

ఏనుఁజుతోగూడు ఏణాచయముతోడ

కోకిలారావ సంకులముతోడ

తేతవచ్చిక మేయు లేళ్లసంఘముతోడ

బ్రీతిగొల్పెడు చిల్కపిండుతోడ

౩॥ కీతిగొల్పెడు ఘన ఘటిజాతితోడ

సంచరించెడు భల్లూకసమితితోడ

నొప్పి, కడువంతయైయొప్పి, చెప్పరాని
నిత్యసంతోషమైయుండి నగడుచుండె॥

(అని మఱలఁ బ్రక్కకుఁ గనుఁగొనుచు)

అయ్యారే! ఈదెన ఎంతరమ్యముగాఁ గానుపించుచుండెనో! ఓహిమాలయపర్వతరాజమా! నీకిదే వేయి నమస్కారములు! లోకరక్షకుఁడగు శ్రీవిష్ణుని పాదకమలములఁ బుట్టి దేదీప్యమానయై, సకలచరాచర జంతు జాలములకు ప్రాణతుల్యమై లోకపావనియై విలసిల్లు గంగాభవానిని గన్న పుణ్యమతివి! నీయట్టి శుభచరిత్రమును, నీయట్టి విఖ్యాతిని, గాంచుటకు వేరొందు నగములకు దుర్లభముగదా! (అని మఱల హిమాలయమునుఁ గనుఁగొనుచు సంతోషముతో)

సీ॥ ఇదెకదాపావని. ముదితగారీదేవి

పుణ్యంపురాశికిఁ బుట్టినిల్లు

ఇదెకదాఈశుని కెంతోహాయినిఁగూర్చు

శృంగారమంగళాశ్రిత వనంబు

ఇదెకదా త్రిదశుల కెల్ల వేళలయందు

ఉనికిపట్టయందు ఉప్పరిగము

ఇదెకదాహిమమున కిరవై వెలింగెడు

పర్వతరాజ ప్రభావశేజ

గీ॥ ఇదెకదాయోషధులకెల్ల నదనమగుచుఁ

దగినశృంగారరంగంబు, తానమలకు

ఇదెకదాతేపముసల్పుట తనయుచోటు

ఇదెకదామూడు జగములకిఁ వుఁగొలుపు!

బలే! ఎంతసౌభాగ్యము! ఎంతమనోహరత్వము!
కన్నులుకలిగున్నందులకీ మహోన్నత పర్వతరాజమునుఁ
దిలకింపకున్న నింకజన్మమేల? ఈపుణ్యప్రదేశమునుండియే
సీ॥ తాళవృక్షధ్వజ తనయుగావెలిఁగిన

భాగ్యశాలిసయైన పరమపుణ్య,

పరమేష్ఠిఁగన్నయ్య పట్టయైయూతని

చరణంబులనుబుట్టి సచ్చరిత్ర,

మాలయంబులనుబుట్టి నీలకంఠ విశ

త్వముఁజేసికొనినట్టి ధన్యశీల,

సవతిగర్వంబు విస్మయంబుగాఁజేయ

జలశూన్యమును జేయు సత్వహృదయ

గీ॥ సకలపావని, రక్షకి, సత్వితేజ,

లలితవిభాజవాహినీ రాజరాజ

తల్లి, భాగీరదీతల్లి ధన్యవల్లీ

యదిగొ, పాఱుచుచుండె సమ్మతముగోను॥

ఎంతయొనందిదాయకమై, శుభప్రథమునై యల్ల
రారు చున్నది! జగన్మాతా, గంగాభవానీ, నీకుందొ
క్కసారి స్నానమాడి మహేశ్వరునామమును బారాయ
ణఁజేయు మహాత్ములకు సర్వార్థములొసంగుటకుఁ గల్గ
తరువువై యుండ, నీవిర్బలప్రదేశమున నెల్లప్పుడును తపం

బురజేయు పుణ్యజనులకెట్టి శుభప్రదములగు కైవల్యవద
పు లొనంగుచువోకదా! జననీ సృష్టిస్థితలయ కారకుండ
గు మహేశ్వరు నియర్థాంగవై, యాశ్రితజనులకు కల్పవల్లి
వై నెగడు నీసమ్మఖంబునందునే, నేనుగూడ నీశ్వరు
పాద కమలములద్యాసించుచు మనోవాఙ్చాఫలసిద్ధి
బడసెదనుగాక!

ఉ॥ నీలగళున్, పరాత్పరున్, నీచవినాశుని, ఫలనేత్రు
భా క్తాళిని బ్రొచునట్టిపరమాత్ముని శిష్యుని పాప దా
ల్పుము! వేల్పుపు వంధ్యు భర్గుని, వివేకము మీ
రంగఁ గొల్చి పైని న | వేల్పుపుఁ గాంచు వాడ
గదూ బ్రీతి వరింబుల బొందు వాడగా.

(అని యొక చోటఁ గూర్చుండి చేతులు జోడిచుకొని
మీదికి జూచి)

ఉ॥ హే! దివిజేంద్రవంద్య భువనేశ్వరి మానస పద్మరా
జ, ని త్రోదయ భక్తకల్ప ప్రళయ ప్రణ భీకరయా
ప భూతజా! లాది విలాసితా శ్రికరణాదిగుణప్రతిభా,
మురారి, శ, ర్వా, దినమిత్ర, చంద్రధర, ఆత్మ వి
రాజిత చంద్ర శేఖరా॥

ఉ॥ హే సకల ప్రపూత గణ యేలిక హే ఘటి రాజభూ
• మ హే! భానురచంద్రధార మునివందిత, సత్యవిలా
స వాస, ప ద్మాసన తేజ, ర్మగిరిభాన విభూతివిలా
స శ్రీశ త్వా ద్భాసుర పంకజద్వయము భక్తినిగొల్పె
ద భక్తరక్షకా.

ప్రథమాంకము—ప్రథమరంగము. 5

(అని జవమాలఁజేతఁబూని ఈశ్వరు నామస్మరణంబుఁ గనుటమూసికొనిఁ జేసికొనుచుండును)

(అంతఃపార్వతి పరమేశ్వరులు ప్రవేశించెదరు)

పార్వ—(ఈశ్వరునిజూచి) నాథా, ఈ హిమాలయప్రాంతము నిశ్శోభనములఁ గురుపుచుఁ జూచువారలకు అమందానందమై యుండుటచేఁ బ్రతిదినమును ఇచ్చట ఎహారిముఁజేయుచున్న మనకే తనివెదీరకున్నది కదా

ఈశ్వ—(వత్సచు) అవును. నీవనినది సత్యము. నకలపాప వినాశకరంబును, సౌఖ్యాస్పదంబును, తాపన నివాస యోగ్యంబును, పుణ్యనదీజల ప్రవాహ మనోహరంబును, అగు ఈరమ్యస్థలమెట్టివారికిని కనులపండువగుచుండుటచేఁ గనితీరకుండును! దీనికేమిగాని అని)

(సంతోషపూవుచు) ఆవైపుఁ గనుఁగొనుము. ప్రేమ పరిపూర్ణులగు భార్యభర్తల యనురాగ బంధమువలె, కటికొకటి కలిసి మనోహరమై నెలుగగొందునట్టి పద్మలతలెల్లు కనుల కానందమయమై నిలసిల్లుచున్ననో!

పా—(చూచి సంతోషించుచు) ఈయపూర్వ విశ్రాముల సూచించుటచే నాహృదయ వివరిమిత సంతోషమున నోలలాడుచుఁ బ్రతిదినమును ఈరమ్యస్థలము నాకొకవింతగనే కనఁబడుచున్నది! కావున మరికొంచెము ముందుకు నడిచి ఏకేశ్వరులరయ్యడిమురిండు.

ఈ—(నవ్వుచు) పార్వతీ, నీవు మృగవైవను ఘణ్యక్షేత్రా
భీలాషచే మార్గాయానమును మఱచి ఇంకను నడచు
టకు ఇచ్చగించుచుంటివి కదా!

పా—లోకమూర్తులగు తమసమక్షమననుండుటచే నాకా
యాస మెట్లువచ్చును? అదియునుగాక; సంశోష
సంబంధమునఁ గష్టములు కానుపించవుకదా!

ఈ—(నవ్వుచు) అట్లయినరమ్ము. (అనియిరువురుఁ గొం
చెము ముందుకునడచి యొకవైపు వ్రేలితోఁజూపు
చు) చెలీ, ఆప్రదేశముకసారిఁ గనుగొనుము;

నీ॥ మున్ను భగీరథుఁ డున్నతచిత్తుడై
భాగీరథింగొన్న భవ్యసీమ
గగనపదమునుండి కడురయంబున బావికి
గంగయేతెంచిన ఘనసప్తసము
నకలజీవములకు సంచారయోగ్యమై
సౌఖ్యమిచ్చెడునట్టి సరిససీమ
ఘనపాపముల నెల్ల ఖండింపఁగల్గుతే
రంగమాళికలొప్పు లలితసీమ

గీ॥ పరిమళంబుల కెల్ల నింపై నసీమ
తానమునకైన పరిమసీమ (అనినవ్వుచు)
శారపరమేశులకు క్షీడఁ గలుపుసీమ
గాంచుమెలనాగ యల్లదేఁ గన్నులారః

పర—(కనులు తెరువక యే) హే! జగదేశపాలకా! పార్వతీ
మనోహరా! మాంపాహి! మాంపాహి. మాంపాహి.

చా—(విని భర్తనుచూచి) దేవా! వింటిరా! ఆమహాత్ము
డిచ్చోట నెందులకై తపంబుసన్నచుండెనో యిం
చుక గనుగొనన బాగుండును!

ఈ—దేవి! ఈతఁడు పరశురాముడు విష్ణ్వంశసంభూతు
డై పుట్టి కొండొక కాణంబునన్ తపంబుజేయు
చుండెను.

చా—అట్లయిననాతని గృతార్థునిగా జేయ జాలమేల
జేయ మిన్నారా?

ఈ—దేవి! ఇంచుక తాళుము. ఆతనిమనోదైర్యమును
గొంతపెరిగి గసిపెట్టెదమురమ్మి (అని పరశురా
ముని దగ్గరకువెళ్లి) ఓ మునికుల సార్వభౌమా, ఏమి
నీ వెచ్చ

గీ! వేల్పులకు నెల్ల దూరమై ప్రీతికాని,
వల్లకాదులనిచ్చి ఈశ్వరఁడదేమి,
అకట! నిన్ బ్రోవ నైత్యక్షమగుటయేమి,
వానినింగొల్వ లాభమావంతయగునె,

పర—(నినికోపముతో) గనులు తెరచిచూచి కిరాతరూప
ముతో నెదుటనున్న పార్వతీపరమేశ్వరులను పోల్చు
కొనలేక) ఓరీ! మూర్ఖా! ఎంతమాట బ్రేలితివిరా!
సృష్టిస్థితిలయ కారకుండగు నాధగనంతుని దివ్యశేఖ

మునకు కానిపనియొకటికలదా! హరహరా! ఎంత
మాట బలికితిని!

సీ॥ నకలజీవులచేత నన్ను తుల్ గొనువాడు,

బక్తులమనములన్ వరలువాడు,

అదిమధ్యాంతంబు లెడదలంచెడువాడు,

ధవళఛాయలమోము దనరువాడు.

మేటిరక్కనకోటి నేటగల్పెడువాడు,

కరుణాప్రపూర్ణహా కనులవాడు,

భవ్యతరంగిణీ భాగీరథీనదీన్

దివిసుండివదలిన దేవిభిడు,

గీ॥ అంబికాధవుడార్త రిక్షాధినంబు,

లోకమూర్తియు, త్రిభువన శ్రీకరుడు,

నైనశర్వండు నాకు నింపె నయగా ను

కోర్కెలిడవేడె? చాలిగురుకుచ్చితార్థు.

నీచుడవగు నీబోటివారలకా మహాత్ముడు దూర

స్థుడేయగును. ఏలననగ :-

అ॥ నా కానలందుజన్మ కాలంబుబుచ్చుచు

జీవకోటిబట్టి చించి తినెడు

నీవజేడ భక్తపావనుండలజేడ

బ్రేలకుండనింక వెళ్లువొమ్ము.

ఈ॥ (నవ్వుచు) సరి. సరి. మంచిమాటబలికితిని. మారంత

సర్వేశ్వరుడని పలుకుచుంటిరిగాని; అతనిసంగతి చెలి

యని వారెవరు?

నీ॥ తినుటకన్నములేక ఘనపుట్టజేచాల్చి
 భిక్షుకత్వంబున వెలుగువాడు,
 నిలువనీడయేలేక తెలుపుశైలమైపైని
 వానముంజేయుచు వరలువాడు,
 కట్టబట్టలులేక కడుభయంకరమైన
 పులితోలుకట్టి పెంపొలయువాడు,
 వూడగవస్త్రపులేక పడగలధరియించి
 వల్లకాటులనుండ వరలువాడు,

॥ గీతన సఖులగా ఘోరిపిశాచములను,
 సఖులగాగొని వాటినంచారనీమ,
 సంచరించెడు భగ్గుడే చందమునను,
 వరములిడు? వట్టియాయానమరయనేల.

సర—(కోపముతో నిలువఁబడి) ఓరీ! నీచాధమా! లోక
 రక్షకుఁడగు మహేశ్వరుని నోటికొలఁది ప్రేలుచుం
 డుట కంతకన్నగాఁకుంటివా యేమి? ఇచ్చటనుండి
 పోయెడవా లేదా?

చం॥ వనముల గొండినీమలను వానముఁజేయుచుఁ తుచ్చ
 బుద్ధిచే! ననయముజీవకోటులను సంతముఁజేయుచు,
 బొట్టనింపుకొం! చును జరించుచుమూఢుడవు, శుద్ధి
 పరాత్పరమూర్తియైన య! య్యుఁ ఘునిఁగెలిసేయు
 దువె యశార కిరాతక! నీచకాధమా!

ఇంకనీ ప్రాణములను గాచుకొనియుండుము. (అని
 బాణము సంధించి ఈశ్వరునికొట్టఁచి పును).

ఈ—(నవ్వుచు) ఓహో! పరశురామా! నీభక్తికి మెచ్చి
తిని నీకిష్టమైన వరములనుగోరుము.

పర—(అశ్చర్యముతోఁ గొట్టుటకెత్తిన బాణమును దిగ
విడచి) మహాత్మా! నీమాయఁగనుఁగొనలేక ననేక
విధములఁ దూలనాడితిని క్షమించి రక్షింపుము.

(అని పాదములపైఁబడును)

ఈ—(నవ్వుచు పరశురామునిలేవనెత్తి) మునిసార్వభౌ
మా! నీమహోద్దయమును బరిశీలించ నిట్లువచ్చి మా
టలాడితిని. అందుకుమన్నించి నీకిష్టమగువరములను
గోరుము?

పర—దేవా, అప్రమేయుఁడవు, అదియన్యాయంతరిహితుఁ
డవును, నిర్వికల్పనమాధి నిష్టాగరిష్టుఁడవగు నీ మా
యఁ గనుగొన నేరికి లేకమగును.

గీ॥ పద్మగర్భుండునైన నీమాయఁగాంచ,
లేక నిల్చుండ నేనెంత శ్రీమహేశ,
నిందఁజేసినతప్పు మన్నించుమింక,
పార్వతీనాథ శరణుమి పాదములకు॥

(అని పొగిలఁబడి మఱల నమస్కరించును)

ఈ—(లేవనెత్తి) వత్సా—

పర—(అర్థోక్తియాండే) మహాత్మా!

ఈ॥ పాపపు పంకమంటనెడి పంకమునన్ బడిలేవలేక నే
నీవదపద్మయుగ్మమును నెంచిభవత్కరుణన్ గనంగ ది

గన్వోపకరూపహానిజన, యార్తశరణ్య, మహాత్మ్య,
శంకరా! ఈవగిదిన్వశించితి మహేశ్వర, దీపదయా,
త్మబోధమా.

నీమహాత్మ్యమునఁజేసి నాశరీరము పవిత్రమయ్యె.
చాపజాలముంబాసితి. బ్రహ్మాందాదులైనఁ గనుగొనలేని
భవదీయ దివ్యలేజమునేడు కనుగొంటిని.

ధన్యుడనైతిని.

శ్లో—(సంతోషముతో పరశువునందించుచు) వత్స!
ఇది పుచ్చుకొని దీనితో నీకార్యసాధనములకుఁ
గడంగుము. ఇది జయకరమొసంగుచుండును.

పర—(అందుకొని కనులకద్దికొనును)

శ్లో—వత్స! మేమింకఁ యెదము గాన నీవింక
సౌఖ్యంబుగనుండుము.

పర—(సంతోషముతో) మహాప్రసాదము (అని నమస్కరించును)

శ్లో—ఇష్టార్థసిద్ధిరస్తు—(అం ఆశీర్వాదించి పార్వతితో
నిష్క్రమించును)

పర—(సంతోషముతో) నేటికి ధన్యుడనైతిని గావున
నింక నాయాశ్రమంబునకుఁ బోయెదనుగాక (అని
పశ్చిమదిక్కుఁ గనుగొని) అదిగో సూర్యభగవానుఁ
డు పశ్చిమసముద్రమునకుఁ జేరబోవుచుండెను.

సీ॥ తమమిత్రుడగురవి తమ్మునువిడువనంచు

నంచితమ్ములు గుంక నెంచుచుండె,

తమనూనుబోవుచోఁ దమమిత్రుగలియఁగ

గలువలుదలలెత్తి కాంచుచుండె,

నలగడలందున నల్లనాచీకబుల్

గ్రమ్మబతులునిండ్ల కరుగుచుండె,

వన్యమృగంబులేవంకఁ గనుంగొన్న

నాహారవాంఛచే నరుగుచుండె

గీ॥ సాధుజంతువులన్నియు సదనములకు,

సాగుచుండెను, మిత్రుండుసాధ్వయైచ,

ఛాయదేవినిగూడి యస్త్రాదికరుగ,

భళిర! భగవంతుస్సప్తి సంవర్కమహిమ,

కావుననింక మా యాశ్రమంబువకుఁ డోయెనుగౌక!

(అంత తెరలో)

ఉ॥ ఓమహానీయులార! నుగుణోజ్వల దీపదయాభులార!

నే! భూమిసురేంద్రపుత్రుడను, బొల్వెసలారెడుఘో

వదప్పి నా! నాముఖవ్యాఘ్ర భల్లుక ఘనంబగుఘో

రవనంబునందు నో! హోమదిబెగ్గిలన్ వలసెనుక్కట

బెబ్బలి వాతఁజిక్కుచున్,

వర—(విని) ఎవరదీయార్తస్వని' ఎవఁజోయొకబాటసారి

భల్లుకముజేఱిక్కి కడుగడగండ్లఁ బడుచుండెను

గాఁబోలు! వేగముగఁబోయి యా యార్తుని రక్షిం

చెదను గాక!

(అ) ముందుకునడచుచుండును)

(అంతలో రోజుచు అకృతవర్మప్రవేశించి)

అకృత—(పరశురామునిజూచి ధైర్యముతో) అమ్మయ్యా!
(బికిరిసి. నుహత్యా! నన్నొకబెబ్బలి తనపొట్టబెట్టు
గొన వెంటబెట్టుచుండ దానిని డప్పించుకొనుచు
వచ్చి తమదర్శనభాగ్యమును బొంది యదృష్టవంతుఁ
డ నైతిని.

పర—(సంతోషముతో) అకృతవర్మా! ఎంతకాలమునకు
మఱలనిన్ను గాంచగలిగితిని. రమ్మ ధయములేదు
మనమింకఁబోవుదము.

(అ) అకృతవర్మతో నిష్క్రమించును)

(యవనిక జారుచు)

శ్రీరామచంద్ర

శిశు

ప్రతిష్ఠా పరశురామము.

ద్వితీయాంకము—ప్రథమరంగము

(ప్రథము-జిమదగ్గి మహాముని ఆశ్రమప్రాంతము)

((ప్రవేశము కార్తవీర్యార్జున చంద్రగుప్తులు))

కార్త—(విచారముతో)

చ॥ కటకట! యేమి నేతు, బెనుగాలినిగూడెడువృషాతి
సం! కటమునఁజిక్కి సైన్యములీ కష్టములందును.
నిర్భయముండెను! త్కటమగునాకలొక్కడెసఁగరియ
బెట్టుచునుండ నక్కటా! యెటులను నేమి నేతు శైర
వెద్ది మహేశ్వర, యిట్లు సల్పినన్.

ఇష్టోడవిధముగ నిజపట్టణమును జేరువారమో
తెలియకున్నది? మాదురదృష్టమునకీ పెనుగాలియును,
వానయును నెచ్చటనుండి దాపరించెనోకదా! ఈశ్వరా!
నడచుటకుగూడ శక్తిజాలకున్నది, యేమి నేయనెంచినను
నీదియేభారము! ముందుకింక నొకయడుగునను నడువజా
లను (అని చదికిలబడును).

చంద్ర—మహారాజా! తమ రేయి ట్లధైర్యపడినచో; దక్క
న మాబోటివారలగతి యేమిటి?

శ్రీ॥ ప్రళయమిందేమివచ్చెను వర్షపాత,
మునకు సైన్యంబులెల్లను పోలుపువిడచి,
యిందుచో నింతవగ పేల లెండులెండు,
నిజనివాసంబులకుఁ బోవనిపుడే మనము.

అదియునుగాక; యీ పాటి స్వల్పవిషయమునకై
మనము డీలువడిన సగుఁబాలు గాకుండునా? మరికొంచె
మౌషిక వహించినచో మనఁ ట్టణము నమీపించవచ్చును.
లెండు.

కార్త—(లేచి) మంత్రి! గాలి తాకుదులకుగాని; వర్షపాత
మునకుగాని నేనిప్పుడు చింతిల్లుటలేదు. ఆకలి విస్తా
రముగమన్నది. కావున నెచ్చటనైన నిప్పుడింత యా
హారముదొరికిన బాగుండును.

చంద్ర—దేవా! ఈమహావనముఁబూడ నిది పరమపావ
నుండగు జమదగ్ని మహాఋషి యాశ్రమమేమోయని
తట్టుచున్నది. కావున నిప్పుడామహాత్ముని దర్శించిన
చో నమశాక మన సైన్యము లన్నింటికొని తుట్టిడఁ
దీర్చునటకు సందేహమెంతమాత్రము నుండదు.

కార్త—మన సైన్యములన్నియు నొక్కచోటనేయుండెనా?

చంద్ర—ఒక్కచోటనే యుండవచ్చును గాని; కొందరు
మాత్రము ఆపెనుగాలి తాకుదులకు చేదిరి యుండె
దరిని నాయభిప్రాయము.

కార్త—సరియే. అట్లయిన మనమిప్పుడమహాబుషిని
 దిలకింపఁ బోవుదమురమ్ము
 చంద్ర—మంచిది. (అనిరాజుతో నిష్క్రమించును.)
 (యవనిక జారును)

ద్వితీయరంగము

స్థలం జమదగ్ని మహాముని యాశ్రమము
 ' (ప్రవేశము జమదగ్నియ, అతనిభార్య రేణుకయు,)
 రేణుక—దేవా! నాకొనూరుడండే నివసించి యింకను
 ఈశ్వరు నారాధించుచుండునా?
 జ—(నవ్వుకొనుచు) ఇల్లడతఁడు యోగమునలేడు నేడో
 రేపో మనవద్దకువచ్చును.
 రే—అట్లయిన నాకుమారుని కార్యపర్యవసానమెట్లుండె
 నని తలంచెదరు?
 జమ—కాంతా! నీకుమారుడగు పరశురామునకై నీవిం
 తయేని విచారింప నవసరములేదు. అతఁడు సామా
 న్యుల వంటివాఁడుకాఁడు గాక; విష్ణ్వంశసంభూతుఁ
 డని భావించుకొనుము. ఈశ్వరుని యనుగ్రహముఁ
 బొందియే వచ్చుచున్నాఁడు.
 రే—మహాత్మా! అట్లయిన, సంప్రదించు.
 జమ—దేవీ! జగదంతర్యామియగు భగవంతుఁడు దుష్ట
 నిగ్రహశిష్టరక్షణకై యుగయుగమందును అవతరిం
 చును. అట్టిమహాత్ముని దనయునిగాఁబడసిన నీజన్మ

యే జన్మము. కావున నతనిరాకకై ధ్యానముఁజేసి
కొనుచుండుము. నేనుగూడ యోగమునవలంబిం
చెదను.

రే- మహాప్రసాదము. (అని కనులుమూసికొని ధ్యానము
జేసికొనుచుండును)

(అంత కార్తవీర్య చంద్రకీర్తనలు ప్రవేశించి)

కార్త- (జమదగ్ని మహాముషిని జూచి సంతోషముతో)
మంత్రి! ఆ యోగిపుంగవుఁడెలకించితివా? ఓహో! ఏమి
యామహాత్ముని దివ్యతేజస్సు! భార్యలవారు భరింప
లేక, భూలోకంబునకు తపంబుఁజేసికొనవచ్చిన శంక
రుడేమో యనున్లుండెను

సీ॥ జడలనునవరించి కడుఁ బెద్దముడివేసి

. రుద్రాక్షమాలలు గూఢిఁజూట్టి,

మేనెల్లబూడిద మెరుపుఁ బూతనుబూసి

లలికనుండలుపు దావలను దాల్చి,

గళము నెంతయును బంగరువస్త్రపులమాడ్కి

మీలసిపూసల పేర్లుతోనునింపి,

జేగురుఁగలఁన చేలఁబులనున్లు

కామాయవస్త్రము ల్ ఘనతఁగట్టి,

సీ॥ సక్కునెప్పుడుఁ జేడియ వరిలుచుండ,

లోకనంబంధమైన దుర్మోహవార్ధి,

జిక్కకను దేవదేవుని చెలిమిఁగాంచి,

యోగముననిల్చు జమదగ్ని యోగిఁగనుమా.

చంద్ర—జేవా! తమరు సెలవిచ్చినటు లీమహాత్ముడు
రెండవశంకరుడేమో యనునట్లుండెను. కావున
బోయి దర్శించెదమురందు.

కార్త—మంచిది. (అని చంద్రగుప్తునితో జమదగ్నిని
నమిపించి, చంద్రగుప్తునిఁజూచి) మంత్రి! మహాత్ము
డగు ఋషిచంద్రుడు యోగముద్రనునిల్పినట్లున్నది.

కావున మనమిప్పుడెల్లు మహాత్మునిమేలకొలిపెదము.
జమ—(కన్నులువిప్పి చూచును)

కార్త } (ఋషి కన్నులువిప్పటఁజూచి సంతోషముతో)
చంద్ర } మహాత్మా! నమస్కారము (అని యిరువురును
సాగిలఁబడి నమస్కరింతురు)

జమ—ఇష్టార్థ సిద్ధిరస్తు.

కార్త } లేది నిలచుందురు.
చంద్ర }

జమ—(వారలగూర్పుండ నియమించి, రాజునఁజూచి) కా
ర్తవీర్యార్థునా! నీకు కుఠ మేకదా? వేటకామకమున
వచ్చి చాలవరకు నాయాసమునఁ జిక్కినట్లున్నదే.
చంద్ర—అవునుమహాత్మా! వర్షసాతమునకును, గాలి తా
కుడులకును జిక్కి చాలావరకు నాయాసపడితిని.

జమ—(కార్తవీర్యునిఁజూచి) రాజా! నేటికిచ్చటఁ దమ
గారిభ్యము స్వీకరించి రేపటిదినము పయనమై పోవ
చ్చునని తలంచెదను.

కార్త - దేవా! నేనొక్కడనేయైన దమయాజ్ఞచొప్పున
సల్పియుండునుగానీ; సైన్యసమేతముగవచ్చిన నేనెట్లు
తమయాజ్ఞ మన్నింపగలనో తెలియకన్నది.

జమ - (చిరునవ్వు నగుచు) రాజా! సైన్యముండినంత
మాత్రమున సంశయించుటనియేమియున్నది. సైన్య
సమేతుడవై యాతిధ్యము నందిన నాకుమరింత సం
శయముగానుండును అదియునుగాక; మాకు మో
వలసినవారల నతిధిసత్కారమున సంతసింపజేయుట
యే పనివేయి.

కార్త - (మంత్రంజుల, ఋషికివినబడకుండ) మంత్రీ!
నేనొకలం వచ్చిన సైన్యముతో నీఋషిచంద్రుడు
కానిధ్య మనెల్లఁచుచున్నాడు.

చంద్ర - (మో! ఆమహాత్మునికి తెలియును మహాత్ము
లకు సాక్షముకాని దేమున్నది?

జమ - (నవ్వుచు కార్తవీర్యునిజూచి) రాజా! అతిధ్యవిష
యమునకై నీవావంతియును విచారింపనవసరము
లేదు రమ్మ! వనములోనికొర్రయి ఘోండు సైన్య
ముఁమొక్క యుద్ధానికి నివారించెడిము. (అని శేణు
కినుఁజూచి) దేవీ! ప్రభువగు కార్తవీర్యుడు సైన్య
సమేతముగా వచ్చియుండెను. రమ్మ!

శేణు - (కార్తవీర్యుని జూచుచు)

కార్త } శేణుకి కు సమస్కరింతురు.
చంద్ర }

రేణు—(సంతోషముతో) శాంభా! లసిద్ధిరస్తు!

జమ—రాజా! మనమింక సైన్యములవద్దకుఁ బోవుదము రమ్ము.

(అందరు నిష్క్రమింతురు)

యవనిక జారును.

తృతీయ రంగము

శ్శలము—జనుదగ్గి ఆశ్రమసమీపము

((ప్రవేశము కార్తివీర్యాదులుఁడు, చంద్రగుప్తుఁడు
జమదగ్గి మహాబుష్పి))

కార్త—మునిసత్తమా; తమరెంతవచించినను నాకామధేనువొసంగినగాని నేను ఇచ్చటనుండి వెళ్లను.

మీకుఁగావలసిన పదిలక్షలగోవుల నిచ్చెనుగాని;
యాకామధేనువునుమాత్రము నేను విడచిపోజాలను

జమ—రాజా! అతిథివి కదా యని ఆడరణముతో నాతిస్యమునకుఁగల్పించి సమస్త సైన్యములకుఁగూడఁ దృప్తిబొందించుటచే నాకుఁగలిగించెను ప్రత్యుపకారమాయిది? ఆకామధేనువు మానవమాత్రులకు లక్ష్యపెట్టదు. అది నీకిచ్చుటకుఁగూడఁ తగదు.

కార్త - ఎందువలనోదగదు?

జమ - చెప్పుచుంటినిగదా! అదికేవలము గోవుగాదు.

దేవలోకభేషపు. అదిసీవంటివారికడ యుండదగదు.

యుండదు. కావున నీవాసించివలెబయోజనములేదు

కార్త - దేవా! రాజునగునాకుఁ గోరఁదగని వస్తువేది
యుండును? అదియునుగాక; మీరునాచే రక్షింపఁ
బడుచున్న భూభాగమున నివసించుటచే మిమ్ముడుగ
వలసినంత కార్యమేమియును గనుపట్టదు అయినను
మహాశ్మయి గదా యని యడిగి మీచేబొందఁ
గోరికను, నుంకిరిగాని; కాని శిరస్కరించినచో,
రాజునగు నాయుష్టముచొప్పున దీసికొనిపోవ
గలదు - నని తమచిత్తము. అదియునుగాక.

గీ॥ రాజ్యచక్రంబుశాసించు రాజవసుడు,
గోవునొకగా గొనుటకుఁ జేవఁగనఁడె,
భర్తృమనఁబనుమీయాళ్ల నలఁచియుం
ఈయక్షుని బలిపూ నెఁ గనెడ.

జమ (కోపమునడించుకొని) గాహా!

గీ॥ సాధుజనులనుబాధించు సరిశేషులను
రాజురాసానెడలఁపోయెర జచక్ర
అతిధిసత్కారము నునీవు నెఱయుంట,
సంతసంబునఁబొమ్మి ప్రశ్నఁ తమికి.

లేకున్నచోనీకార్యము ఎంతమాత్రముఁ గొనసాగదు సరేకదా; పైపెచ్చు నాకాపాగ్ని^{కి}లల కాహుతి వియ్యోడవని ముమ్మాటికినినమ్ముము.

కార్త—(కోపమునో) ఎమీ! అంతటిపౌరుషమునుఁ జూపించుటకున్న మిమ్ములను యోగిలనిడిలఁచి నీక్కముగ మోసఁబోయితి నన్నమాటయే! కాపండు. కార్యకార్యములు భగవఘాధీనములు కదా? (మంత్రం జూచి) మంత్రీ! ఆకామధేనువును బట్టకొనుటకు మన పైనికుల కాళ్ళ యొసంగుము.

చంద్ర—చిత్తము. (సమస్కరించున)

జమ—రాజా! వలదుసుమా! హాస గలుగు కార్యము! నేనాధేనువు నొసంగఁజాలను. పరమ నగ మాలి పోవుట మంచిది.

కార్తి—మునిసత్తిమా! క్షమించుదు! రాజుగలుటచే నట్టి కామధేనువొకటి యుండవలెను. అదియునుగాక, నాయాస దానిపై బడుటచే నద్దానిని నాకొసంగక తప్పదు.

జమ—వలదు. నామాటవినుము అది సామాన్యము లగు గోవులవంటిగోవుకాదు. దేవలోకపు కామధేనువు. యోగిజనులవద్ద నుండగినదికాని; మీవంటి రజోగుణ సంపన్నులయొద్ద నుండగినదికాదు. మరలిపోవుట యుక్తము.

కార్త—మరెన్ని చెప్పినను వినుటకు నామనస్సొప్పుకున్నది.
క్షమించఁజేడు. పోవుచున్నాను. (నిష్క్రమించును)
జమ—(కోపముతో) ఓరీ! మూర్ఖా! పోవుచుంటివా?
ఎల్లకామధేనువును దీసికొని పోయెడవో నేనును
గొంచెము జూచెదఁగాక!

(అచి వడివడిగ నిష్క్రమించును)

(యవనిక జరును)

చతుర్థ రంగము

స్థాము—మహారణ్యము

(ప్రవేశము లేకుండు ముఖముతో)

రే—హా! నాథా!

చ। అడవిని యోగముడ్రె బరిమాత్మసిగూర్చి యహర్ని
శంబులనీ! గడు భయవశాంబునను గాలముబుచ్చు
చునుండుమీకు ని యొడ నిలువంటి? వృత్తువుమ
హేశ్వరుడిచ్చెనా? దేమిసేతు? నా వృద్ధచిహహత్వ
నీవొకడ వేగిదివే దయమాలినావయిన్.

అయ్యో! ఇంకచేయి జీవించుదాన? ఖైరా! కా
ర్తవీర్యార్జున హతకా! మహాయోగధనుడగు నాభ
ర్తనుకంపి మాయాశ్రమ కామధేనువు దీసికొనిపోవుటకు
నీకు మేముచేసిన యపకారిమేదిటిగ వ్రసాతమునకు

గడుబడలి సైన్యములతో నీవువచ్చినందుకు అతిథి శక్తా-
 ర మొనరించినందులకా యిట్టిపాటు చూకు చెకూర్చుట?
 రాజానని గర్వించి నిష్కారణముగ మహాయోగధనుండ
 గు నాథర్తును జంపు మహాపాపము నిన్నుగట్టి కుడుప
 కుండునా? మూర్ఖా! ఎంతవనిఁజేసితివి? అతిథివై, యిష్ట
 మృష్టాన్నభోజనముల సైన్యములతోబాటుగాఁ దనివి
 నొడి, కామధేరువుపైఁగిల చూశెను నాథర్తునుఁజంపి
 నీమూర్ఖత్వమును లోకమునకుఁ జాటఁజూపెదవా,
 అయ్యో! కాయ కసరేరుకొని తినుచు నట్టడవనిఁ దపంబు
 నలుపుకొను ముదునలులగు యోగిపుంగవులపైనా నీ
 బాహువరాక్రమము జూపించుట? ప్రాణేశ్వరా! ఈనట్టడ
 విని నవ్విడచి చనుటకు నే మీపట్లఁజేసిన దోషమేమిటి?
 నిముషమైన మిమ్మెడబాయకుండ మీపాదపద్మముల
 నాహృదయతలమున రాత్రింబవళ్లు ధ్యానించుచుండు
 నన్నిష్టాంతిమై విడచిచనుటకు మీమనస్సెల్లడఁబడెను,
 కుమారా? పరశురామా! నీతండ్రిగతి యెంతకువచ్చిననో
 చూచితివా? మూర్ఖుండగు కార్తివీర్యాధున హతకుఁడు
 మీతండ్రినిఁజంపి ఆశ్రమవాసయోగ్యమైన కామధేరువు
 బలిమిని బట్టుకొనిపోయెను! తనయా! కన్నతండ్రి ఋణ
 ముఁదీర్ప నింక నైననురావా? నాకీసడికాసలో నింకధిక్కె-
 ఎరు? హా పరమేశ్వరా! నాగతి యింతకుదెచ్చితివా!
 ప్రాణేశ్వరా!

సీ॥ నిర్మలభావంబు నెరిమించనిర్మలహ
 పాశబద్ధుండవై బాసినావె,
 సంసారసారనిస్సార హీనంబని
 ఎడ నెంచి దివిలోక మేగినావే.

సత్యంబుకన్న వసత్యంబుకలదంచు
 మించినదగ్గరిగాంచ నెంచినావె,
 భూలోక తాపసపాండు నింద్యమటంచు
 దివిజతాపస పాండుడవలినావె,

గీ॥ పకలధర్మస్వరూప పసందులేని పాపభూయిష్టమైన
 యీధరతడేశె! మందు నివసింపఁడగడని యతుల
 సత్య! లోకమునకేఁగితివె నాథ! ప్రాకటమగ.

అక్కటా! ఇంకనారోదనమిచ్చట వినువారొక్క
 'రును లేకుకదా కుమారా' పరిశురామా! దిక్కుమాలి
 యవాడ నైయున్న నన్నజూచుటకు నీవైన రాకూడగా,
 తిండి మీతండ్రి కామధేనువుకై కార్తవీర్యార్జున హ
 నికునిచేతిలో బ్రాణములు విడచెననుసంగతి నీకింకను
 దెలియచేసె కాగో.

చ॥ ఒక వృషపాంసకుండు మృగయోగ్యుకతన్ బరశెంచి
 దారిగాఁ నకి, నిలువచ్చి, యాడరణనంది, వొలంగిక
 కామధేనువున్, బ్రకటమహానురాగమున వాంఛ
 దలంచెను దానినీయమిన్. వికలమనము ~~కాగో~~
 బృధివీరిజం పెను నీదు తిండినిన్.

వింటివా! ఎంతటిదారుణసాహసమున కా మూర్ఖుడొడిగట్టకొనెనో? కుమారా! ఇంక నైనను నీహానుజులించి నీ కండ్లి ఋణముదీర్చ నత్యంబుగ రమ్మ. నిజముగ నీవేయున్న నాదుర్మార్గుడింత సాహసమునకు లోను గాకుండునుగదా! అయ్యయ్యా! నాకుమారునికీ సంగతి నెవ్వరు తెలియజేసెదరా?

(అంత పరశురాముడు ప్రవేశించి (తల్లింజాచి ఆశ్చర్యముతో)

పర—అమ్మా! నీవిట్లు చింతించుటకుఁ గారణమేమి? మహాత్ములగు నాజనకులెచ్చట?

రే—(కుమారుఁగొగలించుకొని) హా! కుమారా! ఇంక నీజనకుఁడెవటి? కార్తవీర్యార్జునహతకుఁడు నీతండ్రిని బొట్టను పెట్టకొని, కామధేనువును బలిమినిఁదీసికొని పోయెను.

పర—(కొడముతో బండ్లుపలపటఁగొరుకుచు) ఓరీ! కార్తవీర్యార్జున హతకా! ఎంతపనిజేసితివిరా!

మహాకరుణాలేశమి లేకమృతకు సంక్రామంబునన్ గూల్చితీయన్ గావున; నట్లునిన్ని పుడ నిన్ ఖండించి తడ్రస్తిమునో! గరమొప్పంగను బిత్తతర్పణమునం గావింపనేనినో, మహా! సరకంబంచునబిత్తఘాతినగుచునో కష్టంఁడఁగాకుండునే.

(అని తల్లినిజూచి)

అమ్మా! నీవిచ్చట ధైర్యముతోఁ గొన్నిదినములు భగవద్ధ్యానతత్త్వితచేఁ గాలముగడుపుచుండుము. తేనామూర్ఖుని యిప్పుడేపోయి యమనదనమునకంపి, నా తండ్రిఋణమును దీర్చుకొనివత్తును.

(అని పోవుచుండును)

రే--(వారించి) నాయనా! పోనిమ్ము. ఆకుర్మార్గుని జంపిన నీతండ్రిఋణమునవద్దకువచ్చునా? ఆధర్మమువానికే చెందనిమ్ము. నిన్నువిడచి నేనిచ్చటనొక క్షణమైన నుండఁజాలను.

జర--అమ్మా! నీవివ్వడు నన్ను వారింపకుము. ఆనీచునిఁ జంపినఁగాని నామనస్తాపము చల్లారదు. కొంచెముతో వచ్చెద. క్షమించి నన్ను విడచిపెట్టుము.

(అని విడలించుకొని పోవును)

రే--(విచారముతో) హా! దైవమా!

గీ॥ వనములను గాయకపరేయి కొనుచుదినుచు,
జపముననునిల్చుమాలోటి సాధువులకు,
ఇట్టియిక్కటలనుగల్ప నేమియగును,
తగునటే దేవి, నీకిదిధర్మమగునె.

కుమారా! పితృఋణమును దీర్చుకొననెంచిననీకు జయమగుఁగాక!

(నిష్క్రమించును)

యవనిక జారును.

తృతీయాంకము—ప్రథమరంగము

స్థలము—శయనమందిరము

((ప్రవేశము—కార్తవీర్యార్జునుని భార్య మనోరమ)

మనో—(తనలో) ఈశ్వరా! ఎన్నడులేనిది నేటికి నాకీ
గతిఁదెచ్చితి వేమిటి?

సీ॥ పరశాంతలనుమాతృ భావంబునన్ జూచు
పరమపావన ప్రభాకరనముండు,

దీనాభిరోదన మానసంబువనించి

కాచిరక్షించెడు కరుణమూర్తి,

భాగవతులఁగన్న బరమాదరముఁజే

యక నుండనట్టి భక్తావనుండు,

లోకకంటకుల దుర్యోగంబులన్ జూడ

జాలనిపాత్వికా చరణయతుఁడు,

గీ॥ మునిజనానేకదివ్య సమ్మోదకరుఁడు,

కటకటా! నేటికొక గోవుకతన నింక,

బరశురామునిఘోర దుర్వారమైన,

కోపవహ్ని కిఁజిక్కఁగా నోపియుండె.

అయ్యో! ఎట్టిగతి సంభవింపఁగానుండెను. దైవ
మా! మాకిట్టిపాటానరించుటకు మేముచేసిన దోషమేమి
టి? ఈవేట నాప్రాణేశ్వరుని యసువులుదీయుటకే వచ్చి
నదా అయ్యో! ప్రాణేశ్వరా! నిష్కారణముగా నాభ్యగు
రాముని కోపాగ్నికి మీరాహుతిక వలసి వచ్చునేమో!

ఏమిజేయుదును! వేటకువెన్నవారు జమదగ్నిమహాఋషి
యాశ్రమమున శీలబోయితిరిగి పోయినవారామహాత్ముని
యాతిధ్యము నంగీకరించి తిరిగిరాక ఆకామధేనువుపై
నాశనీల నిలిచితిరిగి నిలిచిన వారామహాత్ముడది ఈయ
నని నిష్కర్షగాజెప్పినప్పు డదిమాని తిరిగి యిటురాక
ఆజమదగ్నినిజంపి యాధేనువుని తీసుకొనిరానీల? ఇప్పుడా
తని కుమారుడగు పరశురాముని కోపాగ్నికి భస్మభూ
తము గానీల? అక్కటా! ఆతేడు మహేశ్వరునిచే వరం
బులంది యుక్కుమిగిలి యుండెనుకద! ఇంకనాధర్మకు
ఆతనిబారిమండి కాపాడువారెవ్వరు? అయ్యో! కాలమా!
నిమహాత్మము ఎవ్వరు కనుగొనగలరు?

సీ॥ ఘనహరిశ్చంద్రునిఁ గాఁగి కాపరివాని

నేవకు గానుండఁ జేసినావు,

నళసార్యశౌము వనాటలలోఁ ద్రిప్పి

చాక శాలనునుండఁ బంపినావు,

వగపురూరపుఁ బేద వానిగానొనరించి

గొల్లనేవకునిగాఁ గూర్చినావు,

అమర నాయకుని సింహాసనంబునుబాపి

కుష్టాఱోగిగనుండఁ గొలిపినావు,

గీ॥ కలిమిలేమిగ లేమినికలిమిగాను,

మారుస్థుల, ప్రభువునమాలగాను,

మూలవానినిప్రభువుగా మార్చుచుందు,

వనామా! నీచేతెల్లకు సంతమనుటకలదె.

లేకున్న మాకీదీనత్వము నేటికిఁగల్పించెదవా?
ఇప్పుడేమి చేయుదు?

సీ! వలదుపోవలదని వారెంపవినకఁ దా

మృగయా వినోదియై యేగ నేల,
ఏగఁబో వనిలోన నీశ్వరుమహిమఁ దాఁ
బెనుగాలితాకుఁడు గనెనదేల,
గనెనుటో యాశ్రమ కామధేనువునకై,
జేరితాపసముఖ్యుఁ గోరనేల,
గోరఁబో యిచ్చుటకును పీలులేదన
జలమూని నతనిని జంపనేల,

గీ॥ జంపఁబో పరశురాముండు సరభసముగ,

బ్రాహ్మనాథునిగూల్చ దుర్వారమైన,
ప్రజ్ఞబూనంగనేల? నేవగిదినింక,
బ్రతికెదనుడైవమా! యెట్టిసాపినుకడ.

అయ్యో! ఇంక నేనెంత విచారించినను నిసుమంత
యును లాభములేదు కద!

గీ॥ బ్రహ్మవ్రాసిభవ్రాతను బాయనగునె,
యనెడుసార్థకపూజ్య వాక్యంబునరణి,
నాదుగతియెట్లులుండిన నలులవసుధ,
వించెదనుగాని; యిట్లుచింతించనేల.

కర్మమునశివ్యకుకర్తలు కాగలరు? (అని కొంచె
మాగి) ఏమిది? ఎంతదైర్యమూనిన నించుకంతయైన

హృదయము కుదుటబడకున్నది కదా! దైవమా! ఈ
 పాపిని ప్రాణములనేలఁ గల్పించితివి? కల్పించినవాడవు
 నేటికీగతి నేలవెచ్చితివి? అక్కటా! ఇప్పుడు నామొల
 నాలకించు వారెవ్వరును లేరుకదా! (అని మీదికిఁజూచి
 చెతులుజోడించుకొని) ఓడయామయ్యా! రాజరాజేశ్వరీ
 పతివతలకు భర్తలతోడిదే లోకమగుట నాపతినెడఁజేసి
 భరింపరాని దుఃఖావలమునఁ బడఁద్రోయకుము, నీకిదే
 వేయిసమస్కారము లాచరించుచున్నాను. ఎట్లయినను
 నానాధుని పరిశురాముని బానిసండి యుద్ధరించి నాకు
 పతిభిక్షుఁబెట్టెము. (అని కొంచెమాఁగి) అయినను నాభ
 ర్తనుగూడఁ గొంతవరకుఁ బ్రతిమాలి యాపరిశురాముని
 పరిణామారునట్లు చేసిచూచెదనుగాక!

• (అని నిష్క్రమించును)

(యవనిక జారును)

తృతీయాంకము—ద్వితీయరంగము

స్థలము—అంతఃపురము

(ప్రవేశము శార్తవీర్యార్జున చంద్రగుప్తులు)

శార్త—మంత్రీ! సైన్యములన్నింటిని యుద్ధమునకు • సిద్ధ
 ముఁజేసి యుంచితివి కదూ?

చం—చిత్తము-దేవరయాజ్ఞానుసారము నన్నియు సిద్ధము
 గనే యున్నవి.

కా—సరియే, మహేశ్వరుకరుణాకటాక్ష మెంతవరకా
పరశురామునికి జయముగల్పించునో నీనును చూ
చెదను గాక!

చం—(చేతులు జోడించుకొని) ప్రభువులనుగ్రహించినచో
నేవకుని విజ్ఞాపన మొక్కటికలదు.

కా—మంత్రీ! అది యేదియో తెలియజేయుము.

చం—దేవా! వేరేమియునులేదు. ఈయన్ధము సన్న్యాస
ముగ మనము జెచ్చిపెట్టుకొన్నందులకు విచారించు
చున్నాను.

కా—(కోపముతో) అన్యాయమేమి?

చం—క్షమించుదు. అతిధ్యమిచ్చినందులకై యాశ్రమ
కామధేనువునుగోరి యద్దాని నీయనంగులకై మహా
త్కండగు జామదగ్నిని జంపివేసితిమికదా!

కా—ఇదియో, మంచిమాటజెప్పితివి! అది వారియాశ్ర
మమనక మదీయ భుజరక్షణ సమాదరణముననున్న
భూస్థలమని చెప్పము. ననుగ్రహించితిని. ఇందు ప్పే
మున్నది?

చం—దేవా! కామధేనువును దీసికొనుట యొకతప్పని
కాదు నాయభిప్రాయము. భయభక్తులతో నాతిధ్య
మిచ్చిన యొకమహాబుషిని నిష్కారణముగఁ జంపి
వేసితిమికదాయని విచారించుచుంటిని.

కా—ఓయీ! నిష్కారణ మనుచుంటివేమి. కారణము

లేదా? నేకోరిన ధేనువును నీయనని పంతులముట
యొక కారణముకాదా?

చం—అవును అయినను అందువారి తప్పేమున్నది?

ఆశ్రమవాసయోగ్యమై నాకలోక సంచారియగు కా
శుధేనువు సతనిని తమరుకోరుట ధర్మముగ లేదు.

కా—(కోపముతో) ఓయీ! ధర్మాధర్మములు నాకుమా
త్రముఁ దెలియనివికావు. నాచేసంరక్షింపఁ బడచు
న్న మహేశలమున నున్నవస్తు వెచ్చటిదై ననేమి?
దానిని చేకొనుటకు చేనర్హుడనుగానా? అది ఈయ
మని అడ్డుబెట్టువారు నాకువిరోధస్తులు కారా?

చం—చిత్తము-అదిసత్యమే-అయినను అదితమకిచ్చుటకు
భూలోకనివాస యోగ్యమైనది కాదే! ఆమహాత్ము
ని తపఃప్రభావమున నదివారికి కావలసివచ్చినప్పుడు
భూమిపై నవతరించి మరల యథాప్రకారము దేవ
లోకమునకుఁబోవును? తమకిచ్చుటకది ఎవరిసాత్తు?

కా—(కోపముతో) నీకిన్నిప్రశ్న లెవరిడుగుమనిచెప్పిరి?
ఆధేనువునాచే సంరక్షింపఁబడుచున్న యాశ్రమము
లో నుండుటచే అది యెవరిదైనను నాదిగానే భా
వించి తీసికొంటిని-ఇందుఁదప్పేమియును లేదు.

చం—చిత్తము-సంతోష మే-అట్లయిన బ్రస్తుతికార్య మే
రింగింపవలెను.

కా—కార్యము న కేమున్నది! మహేశ్వరు వరప్రసాదము
న మిన్ను మన్నుఁగనక నన్నుఁజెప్పిననని ప్రతిజ్ఞబూ

నిన యాపరిశురామని రాకయే యింకనాలస్యము
న్నది. ఆతఁడువచ్చినచో యుద్ధమే కార్యము.
చం—సరియే. కేనింక నాపనియందుండ లోనికీగోయె
దను.

కా—మంచిది. పొమ్ము

చం—నమస్కారము—(అని నిష్క్రమించును)

(అంత మనోరమ ప్రవేశించి)

మనో—(భర్తవద్ద విచారముతో నిలుచుండును)

కా—(ముగ్ధులు సవరించుచు ఆశ్చర్యముతో) (పా-
శ్వరీ! నేడునీవిల్లు విచారమున మునిగియుండుటకు
గారిణమేమి)

మ—ఏమియును లేదు—(అని యూహకుండును)

కా—ఏమి యూహకుంటివి ప్రాణేశ్వరీ? విశేషించి ఏమైన
జరిగియుండెనా యేమి లేకున్నచో

గీ॥ రాజ్యచక్రంబు శత్రుదుర్వారమైన,
బాహుబలమును విదళించి పాలనంబు,
జేయుకార్తవీర్యాద్ధును జెట్టబట్ట,
నీకుచింతింప నీమయ్యె నేడుచెఱుము.

మ—ప్రాణేశ్వరా! వేరేమియును లేదు—నిష్కారణముగ
నెక తివోధనుఁ జంపివేయుటయేగాక; పైపెచ్చు
తమప్రాణములపై కిష్కంఠి కుమారునితో యుద్ధ
మఁ దెచ్చుకొనుచుంటిరి కదాయని విచారించు
చుంటిని.

కా—(సవ్యచు) చెలీ! ఇదియా నీవిచారణమునకుఁ గారణము! నన్నుఁజంపుటకీ పరశురాముఁడేకాడు, వేయి మఁ పరశురాములైనను నేమియును చేయఁజాలరని నమ్ముము.

మ—సరియే; కావచ్చునుగాని, సిహ్మరణముగ బ్రహ్మ హత్యఁ జేసేతులారఁ దెచ్చుకొని యంటిరికదా!

కా—చెలీ! బ్రహ్మణుడు శత్రువైచ్యుడు రాజునకు నానిని నెఱింగించిన ప్రహ్లాదహత్యయా? ఇవి ఎచ్చటి నుంటున్నవి?

మ—నాథా! మీరెన్ని చెప్పినను అవి నామనసున కెక్కఁపుగాని; జరిగినదానిపై పశ్చాత్తాపము నుండుడు, ఇప్పుడైనను ఆపరశురామునితో విరోధముఁ జాలించిన మీఁగును అతనిపేరెన్నినచో నాకొకవిధమైన భయము కలుగుచున్నది.

కా—(సవ్యచు) అబలవగుటచే నట్లనుచుంటివిగాని త్రిలోకభీకరుడగు క్షాత్రవీర్యాధున కెందును భయములేదని నమ్ముము.

(అంతఃదెరలో)

ఓరీ రాజకులారా! క్షాత్రవీర్యాధునా!

గీ॥ మిదునలండగు జమదగ్నిఁ గదనమునను,
జంతుటలుకాదు; పౌరుషస్వాంతమున్న,
నన్ను నెదిరింపఁగ రమ్మ క్రన్ననిపుడె,
యనుభవముజూడఁ బంపెద నధిమ నిన్ను.

కా—(విని అనవను నుండితేచి కోపముతో) చటి! ఏంటి
వాపలుకులు? అపరిశుభామని గర్వమేములు విస్త
రించు చున్నదో? నీవింక సంత పామున బొమ్మ.
ఒక్కతృటిలో వానిగర్వ మింకింపచ్చెదను. (అని
వెళ్లబోవును)

మనో—(ధర్మ కడ్డమువచ్చి) మన్తస్యము లవతల అనే
శములున్నవి-గావున, మీరిఫుడు వెళ్లవద్దు

కా—(కోపముతో) నీవిస్తాడేమియును నూర్చుడక నవ
తలకుబొమ్మ-నేనువెళ్లవచ్చెదను. (అని నిష్క్రమిం
చును)

మనో—(విచారముతో) దైవమా! నేటిక్లిష్టతేయుట
ధర్మముగానున్నదా? తప్పంతయును ప్రాణేశ్వరునదే
యైనను, నాహృదయ ధర్మముననుసరించి, నాధర్మ
కెట్టి యాయాసమును గలుగకుండఁ గావాలియు.
ఇదే వేయి సమస్కారములు.

అని నిష్క్రమించును

చతుర్దాంకము—ప్రథమరంగము.

సలము—హిమాలయపర్వతము

(ప్రవేశము—పరశురాముడు)

శిశి

పర—(విచారముతో) నారా! కాలమహిమ!

మీ రణరంగిలు నోటు వోయితి నుదారత్వంబుతో
 బోరి; యా జననాథుండ గటార్పులెట్టుల బ్రతిజ్ఞ
 దీక్షదీర్చి బ్ర? మ! కనకున్ బ్రీతినొనర్తు నెట్లు? పర
 మేశానుగ్రహంబెట్లు నా! కనుగుణ్యంబగు, నేమి నే
 యదును నాకర్మంబు యిండ్లండగన్!

త్రినేత్రుని వరప్రాసాదమును గాంచి, యాకార
 వీర్యాదున హతశుని మదీయ ప్రాధానలము చల్లారినట్లు
 త్రిభయంకరమగు, ఈ పరశువుచే కలదెల్ల నేసి,
 మామూర్ఖునిరక్తంబు మదీయజనకునికర్పణము నేయ
 సంసిద్ధుడై ఇప్పటికి ఇరువదిసార్లు యుద్ధరంగమున నిల్చి
 తినిగాని, మొక్కసారియైన నాకోరిక నెరవేరినది కాదు
 కదా! లోకాతితుండనగు పరశ్వేషరుని కరుణాకటాక్షము
 న సంప్రాప్తము నొంది బహిష్కరణములగలవాడనై దగం
 తి ర్తి విశ్రాంతింబుగ నా కార్యసాధనము నెరవేర్చు
 కొననుంచుకొన నాకామూర్ఖుడణుమాత్రమై లక్ష్య
 పెట్టకుండనే? ఎంత యాశ్చర్యకరము! మహాత్ముడగు
 ఈశ్వరుని వరప్రసాదముకన్న, నాహతకుని బాహులం

క్రమము ఎక్కువగాఁ గాన్పించుచున్నది? ఏమిది? బ్రహ్మాండ భౌండములనెల్ల గన్న రెప్ప నీయుకాలమున భస్మీ భూతిము నేయఁజూలమంప హేళ్యుని కరుణాకటాక్ష మిక్కన్న, యామూర్ఖుని బాహుపరాక్రమ మింత యెక్కువయ్యా అనులెన్నుకొని కాదు. కాదు. కాకన్నచో నాయూయక జయములకుఁగల కారణముమేమిటి? ఇప్పుడు నేనేల్ల కృతార్థుఁడై, 'నీమ' యనునది నమునకుఁ బంపెనని ఎప్పుడొచ్చి యుండును వలె పరాజయము నందుచుండు? (పరీక్షింపబడి, హే! జనదేవి! కా! ఈవైరా నోములనెల్ల భస్మీభూతిముఁ జేయఁజూలు భవదీయ కోపాచల మామూర్ఖుని పించు కింతయైన దహింపఁజాలకున్నది' తండ్రీ! ఇందునీక్ష్త కాంతికెంతటి భంగవరమో యొకినాని యొచ్చింపును? ప్రళయకాల భయగమూర్తివగు నీయమోఘ పరాక్రమమున కాకాజాముడనఁగ నొకిలెక్కఁగూ' దేవా, ప్రతిజ్ఞాపరిపాలనా క్తలేమి నొకవంకశ్లక్షిల్లుచుండి, వేరొకవంక ఇరుపది నాల్గుపోలు, యవమానమునొంది తిరిగివచ్చు విషాదాగ్ని దహించుచుండి, ఇంకొంతయు, లొకజూముల కశీతు డివై, నవద్దు పరాచర బంతి జాలముల కధివాధుడవై, నొకచక్రంబును భరించుచున్న నీయమోఘమున వరిమల్లిల బండువడి, ఒకసమానుడగు కార్తవీర్యార్జును నేమియుఁ జేయఁజూలకపోయె నను లక్ష నిముసమున ముప్పొంగి శోకవంతయు

గంపింపజేయుచుండును గదా! త్రిలోకాధినాథా! ఇందెంతయు సత్యములేదు-దుర్వార సంగ్రామంబున మృత్యుముఖమునను బడినుండినను, దారుణాగ్నిని భస్మీభూతముగా నుండినను, నేనింతగా జి తింపరుగాని; లోకారాధ్యుడనగు నీవకప్రసానమునందు నా యపజయములు శాశ్వతములు కిరమి, ప్రళయకాలమేఘ రూఢులై, భయపలముగా లికానములై హృదయా తగ్గెడించు వేదించుచున్నవి. త్రిలోకాధి పత్యములను నను సరిపెరికింపను, సమస్తబంధమిత్ర సరివారిము వీడినను సంతోషంపను, గాని; జగద్రక్షకా, ముగ్ధా కాధిపతివై, సమర్థ విద్యేమను నీకును దృష్టలయందునిల్చి, నీవరాసులన్నియు నీ నాటకపాత్రలవలె నభినయించుకొనెడిసి తుం యజాండ్లమంయు ఒహుళంబగు నంకారమునమిందు మెక్కడనై, మరలవెలుగొందు నీకు నాచే యామూర్ఖిని మృత్యుకరాళమునకుఁ బంపకున్నదని ఇ గాఁజెఱచుచుంటిని! దేవా! జగన్నియామకుడవిగు నీయూరి మేరియున్నదా? ఎన్నిసార్లూహానికుఁతో యుద్ధముఁగావించి పరాజిత్తుడైనగుచుండుట? లోనాకే సిగ్గుపచుచున్నది! పరిశురాముడు నేటికి నీ సానీవ కలనమున నిట్టదుర్భర దుఃఖానలమునఁ గ్రాగుచుండి, దైవహవై, తండ్రినై, సుడుడనై, నాశోకమునుపెరిమింపజేయలేవా"

గీ॥ శంభువరము నఁ కారువస్వాంతఃకరుచు
 గార్తవీర్యార్జునునిగెల్వఁ గదనమునను,
 నిలిచి భృగురాముఁ డిడనంచలమిన్ను,
 కేలిసేసిననీకు సత్కిర్తియగునె?

ఈశ్వరా! ఈయనజయము నకు నీవును జింతింప
 వలసినదే! ఎందుకనఁ నీహప్రసాదమున్నదిని భావించియే
 నేనింత సాహసంబున నిలచితిని! అట్టి నాయీ ధంగపాలు
 • నీకుమాత్రము కాకుండునా?

గీ॥ రక్షకుండుని పాఠ్యతీ ప్రాణధివుని,
 వరములన్నియుఁబొల్లుగాఁ బరగెనేడు,
 దైవమాహాత్య మీరీతిదైననింక,
 ఎవరుదిక్కఁగినిమింద నలమిగొనె?

దేవా! అవమానసంధిమగునఁ మున గియిన్న
 దీనుడను, అందులోఁ బాదసేవకుండను. ఎన్నఁచు నన్నీ
 సంకట దవాగ్ని దహింపకుండ, శత్రుబూతానఁ దీరుఁబైల
 ఆసీచుననాచే గూలజేయును. నీకన్న నా కవ్వరుని పేరు
 దిక్కులేమి! పదిపదిగ నిన్నిట్లు ప్రార్థించుకొనుమఁదన.

గీ॥ వేయిమరియేలనింక నేవిధమునైన,
 కార్తవీర్యార్జునునిదృఢంబఁ గలుగునెలల,
 నన్నుఁగ్రహింపఁజూడకున్న నీవున్నకదికు,
 ఏనెచనుఁడెంతు నమృతమ హేమహేమ"

కావున, ఎటులనన్నుఁ గాచాడినను నీదిదే భారి
 ముఁగ్గింక నేను జపంబునం గూరుచుండెదను-(అని కనలు

మూసికొని జవము చేసికొనుచుండు సంతలో)

(ఈశ్వరుని ప్రవేశము)

గీ॥ ఇతఁడు నాకారణమున నింతఁజూఁఖి,

హృదయమునఁ జిల్పి తపమునేవిధమున,

నాకర్తవీయ్యనిగెల్వఁగాఁ గాంక్షఁబూని,

చేయుచునుండె శరసిద్ధిజేయవలెను.

ఇంతవఱకును నాకర్తవీయ్యని కామహాశక్తియగు
రాజరాజేశ్వరి ప్రక్కనిలచుటచే ఈరతురామునికి నేని
చ్చిన వరమున్నయుఁ బొల్లుకావచ్చుచున్నవి. ఎట్లయిన
నామూఁఖిని తలఁచెల్లవల్లు చేయకతప్పదు. కావున
నాకర్తవీయ్యని కవచకుండలంబుల వంచించికొని పో
యిల్లు బ్రహ్మన్య ఆతనివద్దకుఁ బంపించెడినుగాక!

(అని బ్రహ్మచుడేరించి)

గీ॥ జవకోటిని సృష్టించు చేవఁగొనాచు,

విఘ్ననాథినిచూడించి వెఁగుచున్న,

భారతీనాథ! యొకసారి బార్వతీశు,

జూడరాగ న సంతోషమాడ్కురిలర!

(అంత బ్రహ్మప్రవేశించి)

• బ్ర—(చేసులుకోడించుకొని)

గీ॥ సవధికజ్ఞాన సంపూర్ణస్వాంతులైన,

లోకమూర్ఖులు, నిజధర్మ లోకమునకు,

కల్పమూర్తులు, తమరిట్లు కాంక్షఁజేసి,

సన్నుదలఁచెడు కతమేమి మన్ననలరే'

ఈ—(సంతోషముతో) ఓభారతీనాయకా! వేరేమియును

లేదు. నీవిప్పుడు కాత్తివీర్యాద్భుని వద్దకి బ్రాహ్మణ

వేషమునగోయి, యతఁ కవచకుండలముల నెట్లయిని

యూచించి తీసికొని పోవలయును. ఇదియే నాకోరిక

బ్ర—దేవా! ఆదిమధ్యాంతరిహితఁడగు నీవై, కార్యము

నకు గడిగువని చెప్పబడె నేదిప్పుక న్నగరింతి ను

గాని. దేవరకా కవచకుండలములతో నేమిప్రయో

జనమాన్వదీ'

ఈ—(వేలితో బరశురాముని చూపించుచు) ఓయీ,

చూచితివా యీపరశురాముని' ఇతఁడు విష్ణ్వంశ

సంభూతుఁడు. నాప్రియశిష్యుఁడు. ఇతని కారణ్యోనరిం

చిన అపకారమునక గాను పతఁడాతని లిల్ల పెవ్వ నీర్చె

యిందుకొనెను. కావున, నతని ప్రాణనంరిక్షణ కర

ములగు అకవచకుండలముల నీవు పరిగ్రహించవలె

ను. లేకున్నచో, పతఁడత ' శిలచుట దుష్టభము.

బ్ర—అట్లయినప్పుడేపోయి తమకార్యము సాచుకూల

ముగఁ జేసికొనివచ్చెదను. సరేవు. (అని నిష్క్రమిం

చును)

ఈ—(పరశురామునిఁ జేతతోఁబట్టి చు) నత్తా! పరశు

రామా!

పర—(కన్నులెత్తి ఈశ్వరుని జూచి భయసంభ్రములతో
తేతులు జోడించుకొని)

గీ॥ హే జగన్మాధ, విశ్వేశ, హేమ హేశ!
భక్తజని ప్రాంగణాంపారి జాత!
నిన్ను నుతియింపఁగలనె ఇంతేని దేవ,
చార్వరీనాథ! ఇదే నీకు వందనఁబు.

(అని పాగిలబడి నమస్కరించును.)

ఈ—(సంతోషముతో లేవనెత్తి) వత్సా! నేటికి నీవు
కృతకృత్యుడవయ్యెదవు కార్తవీర్యుని కవచకుండ
లంబుల హరియింప బ్రహ్మను అతనివద్దకుఁబంపించి
తిని. కావున నీవీసారి యతనినిదప్పక నోడింపఁగలవు.

పర—దేవా! అవయోవాగ్ని చే భస్మీ భూతమునగుచున్న
నాదేహమునకు మరింత ఆహుతిగా యీసారికూడ
అవశయము కలుగదు కదా?

ఈ—(నవ్వుచు) వత్సా! నీకు భయములేదు - తప్పక విజ
యలక్ష్మీనొందగలవు. పొమ్ము నేనింక వెళ్లెదను.

పర—(సంతోషముతో) మహాత్మా! సమస్కారము!

ఈ—మంచిది (అని నిష్క్రమింపఁ బరశురాముడు కూడ .
వేరొక తల్పునుండి నిష్క్రమించును.)

(యవనిక జారును)

స్థలము — కార్తవీర్యార్జుని సమాలోచన మందిరము.

(చంద్రగుప్తుఁడు కార్తవీర్యార్జునుఁడు ప్రవేశము)

చం—దేవా! మరలఁబరశురాముఁడు మనలగెల్చు నుద్దేశముతో, హిమాలయ ప్రాంతమునకుఁడవంబు నేయఁజొయెనట!

కార్త—అవును. అటులనే నేనునువింటిని గాని, అతని పంతమెందులకు జనించెనో తెలియకున్నది?

చం—(నవ్వుచు) అందుకు ప్రభువేకారణము. దేవువా రతని జనకుని జంపుటచేఁబ్రతిక్రియ కై యతఁడెట్టిసాహసమునకు లోనగుచుండెను.

కార్త—(శోచముతో) ఏమీ! అంతసాహసమునకు లోనయ్యెనా? అట్లయిన పతఁడు మరియొకసారి యుద్ధమునకు వచ్చునవ్వడతనిని తప్పక తుదముట్టించెదను. దానితో నాసాహస మడుగంటఁగలదు.

చం—చిత్తము. అతఁడును ఈతడవ జాగరూకుఁడయే వచ్చునను కొనియెదను.

కా—ఓయీ, నీమాటలనుబట్టిచూడ ప్రభువునగు నాయందు నీకు వేరు భావ ముదయించినట్లు తోచుచున్నది. పరశురాముడు నీకు స్నేహితుడాయెమి?

చం—దేవర వారేమనినను అనవచ్చునుగాని; ఈవిషయమున మాత్రము శ్రీవారిచే తప్పనిచెప్పగలను.

కా—సరియే. ఆవిషయము మనమునిర్ధారణ చేసికొనవచ్చును గాని; ప్రస్తుతమతని సంగతి సందర్భములను గొంచెము కనిపెట్టుచుండవలెను.

చం—అది శ్రీవారి వాడనేవకుని పనిగావున ఆవిషయమై, తమరు వనింపనవనములేదు. ఇంతకుముందే యచ్చోటికి గూఢచారులనంపితిని.

కా—సంతోషమే, (అని కొంచెమూగి తెల్లబోవుచు) మంత్రి నేటికిరువదిసార్లు పరశురామునితో (బోరున) వుడు లేనిది; ఈతడవతఃకు యుద్ధమునకు వచ్చునని తట్టినప్పుడెల్ల ఒకవిధమగుభీతి జనించుచున్నదేమి?

చం—దేవా! ప్రభువుని కటాక్షించినచో నేవకుఁడాకటి విన్నవింపగలడు

కా—అదియేదియో తప్పక తెలియజేయుము.

చం—వేరేమియును లేదు. ఇప్పుడు మనమూ భృగురాముని ఆశ్రమమునకుఁబోయి యతనితో నఖ్యముఁ జేసుకొనుటయే యుక్తమని తోచుచున్నది. పైని శ్రీవారి చిత్తము.

కా—(కొంచెమూలోచించి) మంత్రి నీవు చెప్పినది ప్రస్తుతస్థితి కనుగుణముగ నేయున్నది గాని; అట్లు చేసినచో సకలమంత వ్యర్థము?

- గీ॥ సమరతలమున శాత్రవసమితిగల్పు!
 శార్తవీర్యార్జునుని బాహుగౌరవంబు!
 పరశురాముని చేజిక్కి వరులలే!
 నడగెనని లోకులాడంగ నొనుఁగాడె॥

ఇంతకన్న మనకుకావసిన అపయశమింశాకటేమి
 శలద్యు సమస్త భూమండలమును నేక చక్రముగా
 నేలుచు దిగంతకీర్తి విరాజితుండనై, వైరి వీరులకు
 గుండెలు పగులజేయు బాహుబల సమన్వితుండ నగు
 టయేనికాక నేటికి వదిసారులు యుద్ధరంగమునఁబరా
 జితుఁగావించి, ఇరువదివకటల సారథినిగెల్వలేక అతి
 నిసి శార్తవీర్యార్జునుఁడు శరణుదూరెనను నింద
 లోకంబున నుండకుండునా? అందుచే నతఁడు ముఱల
 మనపైకి యుద్ధమునకు పచ్చినచో-

- గీ॥ శార్తవీర్యార్జునుడో; లేక, క్షత్రియావ్య!
 యాభిబద్ధబానలంబయి నట్టి పరశు
 రాముడో; కూలుఁగాని సంగ్రామనీమి!
 మరల నిరువురు బ్రతుకుట వలదుకద!

చం—సరియే; అప్పటిమాటిప్పుడెందులకు? గాని; ఈతడవ
 యుద్ధమున నానిను గొంతభయముగానే యున్నది.
 కావున సైన్యములను ఇంకను జేర్చుకొనఁబోయెదను.

కా—మంచిది పొమ్ము.

(చంద్రగుప్తుడు నిష్క్రమించును)

(అంత బహు బ్రాహ్మణ వేషమున బ్రవేశించును)

బ్ర—గీ॥ బాహుబలమున నిజ వైరివారమునను,

తల్లడింపంగఁజేయుచు ధరణిసేలు

కార్తివీర్యాస్తున మహాత్మాతలెందు,

కీర్తి వెలుగొందుగాక! లక్ష్మీసులండు॥

కా—(సంతోషముతో లేచి) బ్రాహ్మణోత్తమా! నమ
స్కారము. వచ్చి ఈ ఆసమునలంకరింపుడు (అని
యొక ఆసమును జూపును)

బ్ర—నారాయణ నారాయణ. (అని కూర్చుండును)

కా—ఘహాత్మా! తీమరు దరిశనమిచ్చుటకు గారణమేమి?

బ్ర—(చిరునవ్వునవ్వుచు)

గీ॥ సకలసుభము శైశ్వర్య సంతతులును,

జనులు నిపాలంబున గనుచునుండ,

గౌరతలేదైన నాకొక్క కోర్కెయుంటు.

వచ్చితిని సన్నిధికినేను ప్రస్తుతమున॥

కా—ఘహాత్మా! ఆకోర్కె యేదియో తెలియజెప్పిన నిష్కం
డేయది సమకూర్చి పంపువాడను. గావున వచింప
వలెను.

బ్రా—(నవ్వుచు) రాజా! మాటలవలన నేమి కలుగును-
చెప్పినవిదవ కాదనువారెందరులేరు.

కా—బ్రాహ్మణోత్తమా! తమరట్లు సెలవిచ్చిన నేనేమని
చెప్పగలను?

గీ॥ పలికితప్పినవాడుచు; ప్రజలవాంఛి

తెంబుగననన్చి వాడును ధరణియందు!

‘ రాజమాత్రుండే? చాగవరంగిమందు!

బడడెయటులైన ధారుణీశ్వర! తలంప!

బ్రా—అవును. ఆమాటసత్యమే! అయినను పలికినట్టుల

జేయుట కష్టనాధ్యముకాదా? కొంచె మాలోచించు

కొని మరియును జెప్పుము.

కా—మ రెంతమాత్రమున సశయింప వలసిన యవ

సరములేదు. ఆలోచించుకొనియే చెప్పుచుంటిని. అది

యునుగాక;

గీ॥ మేనబ్రాణంబులుండ; నేదానికైన!

గార్తవీర్యార్జునుడు పల్కికాదనుటలు!

గల్గునే? ధారుణీశ్వర త్మోతిలంబు!

నవ్వదే? న్యాయమానె?

‘బ్రా—అట్లయిన గోరుకొనవచ్చునా?

కా—(తనలో) ఏమిది! ఇతని మాటలబట్టి చూడ యా

చించుకొనుటకు వచ్చిన బ్రాహ్మణుడు కాన్స్లదో

చుచున్నది. ఇందేమియున మోసములేదుకద!

(అని ప్రకాశముగా) తప్పగ గోరవచ్చును.

బ్రా—(నవ్వుచు) రాజేంద్రా! నాప్రశ్నకింత యాలస్యముగా జబాబిచ్చుటచే నాహృదయ మాందోళనము సందుచున్నది. నిశ్చయముగఁజెప్పుము. అడిగిన విదవ కాదనుట లేదుకదా?

కా—(తనలో) నేననుకొను చున్నట్లుగనే యిందేదియో మోసమున్నది? లేకున్నచో ఈ బ్రాహ్మణుఁడిట్లు నొక్కి పదిపదిగ అడుగుచుండుటఁ గారణమేమి? (అని కొంచెనూలోచించి) సరియే. యేదైనకానియు, పలికి లేదనుటకన్న బాపము లేదుకదా! (ప్రకాశముగా) బ్రాహ్మణోత్తమా!

గీ. ధరణిగిర్గిరఁదిరిగినఁ దాలవెల్లఁ
దెగిపడినగాని నామాట దీర్చుకొనెద
అంతియేగాని, లేదనునంతినీచ
సుతినిగానంచు నెంచి సమ్మతిని దెలుపు

ఇప్పుడే మిఁటిభీష్మము దీర్చిపంపించు వాడను.

బ్రా—అట్లయిన నాయాజ్ఞానుసారము నీకవచకుండలంబు ల్గును ఈయుత్తరక్షణముననే నాకీయవలెను.

కా—(తెల్లఁబోయి జూచుచుఁ గొంతవడికి) బ్రాహ్మణోత్తమా! తమరు వేదాధ్యయనసంపన్నులుగదా; క్షత్రి

యోచితంబులగు కవచకుండలంబులతోఁ దమకుబని
యేమియున్నది?

బ్రా—ఉన్నది. ఏదయిననేమి ఇచ్చెదవా? లేక లేదు
పోమ్మనియెదవా?

కా—మీరు విజముగా బ్రాహ్మణులేనా? లేకనన్ను వం
చితవచ్చిన శతృవర్గములోనివారా?

బ్రా—(కోపముతో) ఇన్నివ్రశ్మలతో నీకువ్రయోజనమే
మున్నది? మొదటనే యివన్నియును నాలోచింపలేక
బోయితివా?

కా—(చిన్నబోవుచు) నరియే తీసుకొనివెళ్లుడు- (అనితన
కవచకుండలంబుల నొసంగును)

బ్రా—(అందుకొని) రాజా! నా వచ్చినదని తీరినది కావున
నేనింకపోయెదను. (అని నిష్క్రమించును)

కా—(విచారముతో మీదికిజూచి) హేజననీ! రాజేశ్వరీ!
లోకమాతా! సమస్తమును నీవేయనినమ్మకొనినీపాద
చింతనచే' లోకముల కజేయుడనై సంచరించుచున్న
నేను నేటికి బ్రాహ్మణుని వలనగవచ కుండలంబులు
బోగొట్టి కొనగల్గితిని. తల్లీ! ఇంక నాభుజ పరాక్రమ
మాపరశురాముని చేజిక్కిపోవు దినములు సమీపిం
చినవి కాబోలు!

(అంతఁదెరలో)

చతుర్థాంకము - ద్వితీయరంగము

ఓరీ! కార్తవీర్యార్జునా!

గీ॥ ఇంతవరీకును నామాట నెంచియేదట!

నిన్నుగాచాడుచుంటిని మన్ననల

నేడు భావంబునాపై ని వీక్షియుంట!

నిన్ను వదలుచు నాదారి నేనుబోదు॥

కా—(భయముతో) హా! జననీ! లోకమూలా! నన్ను
విడచి నీవేగెడవా? (అనిమూర్ఖిల్లును)

(అంత మనోరమ ప్రవేశము)

మ—(కార్తవీర్యార్జునుఁడు మూర్ఖిల్లెనని తెలిసికొనలేక
చచ్చి పడియుండెనని తలంచి దుఃఖముతో) హా!
ప్రాణేశ్వరా! రిపుకులకంతీరవా!

గీ॥ పోయితివెన్నాథ ననిగిడి? పోవనీకు!
మనసుపుట్టిన యేలీలమనెడుదాన?
లోకమే నీవు నీతోటి లోకమేను!
నిన్నువిడనాడి బ్రతుకగా నేర్తు నెటుల॥

(అని మూర్ఖిల్లును)

కా—(తెలివిదెచ్చుకొని ప్రక్కమనోరమను జూచి ఆశ్చ-
ర్యముతో) ఏమిది! దేవి నేను చచ్చిపడియుంటినని
యెంచి కాబోలు నన్నుజూచి మూర్ఖబోయినది.
(అని ఆమెకు తనచేతుమూలుతో విశ్రుచుండును.)

మ—(తెలివిదెచ్చుకొని తనభర్తనుజూచి ఆశ్చర్యముతో.

ప్రాణేశ్వరా! నేడు మీరిట్లు పడియుండుటకు గారణ మేమిది

కా—దేవీ! ఏమనిచెప్పదును? నేటితో నాకును, అజగ న్నారాయణుని రాజరాజేశ్వరికిని యెడబాటు కలిగినది. అందుచే జంతువులు అట్లు పడియుంటిని- గాని, వేరేమియును లేదు.

మ—నాథా! అట్లు జరుగుటకుఁ గారణముండవలదా?

కా—నాశైలివి తక్కువయే యందుకుఁ గారణము. ఇంత కును నాభావాపరాక్రమ మడుగుకాలము నమీసించుటచేత నాకాబుద్ధిపుట్టినది.

మ—(విచారముతో) అమంగళ మడుగొంటుగాక! ప్రాణేశ్వరా! ఏలనిట్లు అమంగళము లాడుచుంటిరి? శత్రువు లెవ్వరైన గుట్రజేయుచుండిరా యేమి?

కా—దేవీ! వేరేమియునులేదు. ఎవఁడోయొక బ్రాహ్మణుండువచ్చి నాకవచకుండలంబులను బట్టుకొని పోయెను. అందుచే నాభావాపరాక్రమ మడుగంటు కాలము వచ్చినదని యుంటిని;

మ—(భర్త చేతులురెండు బట్టికొని) ప్రాణేశ్వరా! నేటి నుండి మనమిరువురము కాననమునకుఁ బోయి కంద మూలాదులచే బ్రతుక జరించెదముగాన; యుద్ధమిం

కవదలివేయుడు. ఆ మహాత్ముండగు పరశురామునితో సఖ్యముగొనుడు.

కా—(మనోరమను గొగలించుకొని) దేవీ, భువనరక్షణకుఁదగిన బాహు పరాక్రమముననుండు నా జీవితేశ్వరివై యుండియు నిట్లు భీతిల్లుచుంటివేమి? లోకమిందుకు పవ్వడా? ఆ పరశురామునితో సఖ్యమునుమాటకల్ల-అతడో నేనో యిటుపై నుండవలెనుగాని; ఇదీ పురు నికపై నుండరని యనుకొనుము. పొమ్ము-

మ—(విచారముతో) నాథా! నామాటవినుడు- యెవ్వడు మీకవచకుండలంబులు పోయెనో అప్పుడే మీ పరాక్రమము గూడఁబోవునని జగన్మాతయగు రాజరాజేశ్వరి ఆజ్ఞయిచ్చినది- కావున యుద్ధమువిడిచి తపోచనమునకుఁ బోవుదము రండు-

కా—(పవ్వచు) దేవీ,

గీ॥ రాజులకు యుద్ధమే మోక్షరాజ్యమగుచు
వరలుచుంటను నటువంటి భక్తివిడచి
వనములందున జరియింప భావ్యమగునె
యెంచుమెలనాగ భీతిల్ల నేమియగును॥

కావుననీవింక అంతపురమునకుఁబోయి జగన్మాతయగు నారాజరాజేశ్వరిని ఆరాధించు చుండుము- పై నంగతులఁ జూచుకొనెదము. పొమ్ము-

(అంత తెలివో కాద్రముతో)

ఓరీ క్షత్రియకుల బాడబమా! కార్తవీర్యార్జునా!

గీ॥ ఇంతవరకును నీశౌర్య మెంచియుంటి
నిపుడు నాశౌర్య మిసుమంత నెంచరమ్మ
నాటి భృగురాముడీనాడు మేంటియయ్యె
పారుషము నీకు గలదేని వచ్చిని, వు॥

కా—(విని కోపముతో) దేవీ, వింటివా పరశురాముని
వలకులు! నీవింక నంతపురమునకుఁ బొమ్మ. శత్రు
వుండలు పిలచుచుండ నతినిని తేరఁబోవకుండుట కన్న
నీచము మనక్షత్రియ ధర్మమున లేకుండుట చే నిప్పుడే
పోయి యామూర్ఖుని యమనదనమున కతిథిగాఁ జేసి
కొనివత్తును- (అని లేవనొవును)

మ—(విచారముతో) ప్రాణేశ్వరా! -

కా—(అర్థోక్తియందే) దేవీ, నన్నడ్డవలదు నేనిప్పుడే పోయి
వచ్చెదను- (అని నిష్క్రమించును)

మ—(విచారముతో) చేతులు జోడించుకొనిఁ బూడికిజూ
చి) హేతల్లి, జగన్నాథా, రాజరాజేశ్వరీ,

గీ॥ ప్రాణవిభునకు నేకీడురానియలుల ।
గాంచి నన్నుఁగ్రోవు మా తల్లి కన్నసుతను •
దిక్కునీకన్ననింక నందేనిగలదె
రాజరాజేశ్వరివి లోకరమ్యమతివి!

చతుర్థాంకము—ద్వితీయరంగము . 55

అమ్మా! నీకన్నకుమార్తె నగుటచే నాకు పతివిక్ర
మాత్రము పెట్టుము- నీకిదే వేయి నమస్కారము లా
చరించుచున్నాను- (అని నిష్క్రమించును తెరవడును)

పంచమాంకము—ప్రథమరంగము.

స్థలము—యథభూమి

పరశువు చేతఁబూని రాద్రముతోఁ బరశురాముఁడు
ప్రవేశించును

పర—ఓరోరి కార్తవీర్యార్జున హతకా! ఎందును గాన
రాకుంటివేమిరా?

గీ॥ ఇదియె నీ పౌరుషము మూర్ఖ! ఇంచుకంతః
నిలువకను తొలఁగఁగా నెఱిగి? పలుకులన్ని
పలికినాడవు, పలుకఁగాఁ బౌరుషంబె
వచ్చి ననుతాకు నీకుండు పౌరుషమున॥

ఓరీ, నీచా, అతిధనస్కార మొనర్చిన ముదుసలి
జమదగ్నిని జంపుట కాదు- వీరుడవైన యొక్కసారి
వచ్చి నన్ను దలపడుము- ఔరా! మూర్ఖా! ఎంత
సాహసము జేసి జూపించితివి! రాజ్యమదాంధత్వమున
గన్నుఁగానక నాజనకుని జంపి బ్రహ్మహత్యను సం
పాదించితివి! పాపాత్మా! నీయట్టి నీచుఁడుండుట భూ
రమణికి సంతాపకరముగాన నెట్లయిన నీపరశువుచే
నీతలఁ దెగవేయకఁగాని; నేనిచ్చటనుండి జనను!

గీ॥ రాజ్యమదమున జవతపో లక్ష్మనియతుఁ
దైన జమదగ్నిఁ జంపిన హీనమతిని
నిన్నుఁ జంపినఁ బాపమింతేనిఁగలదె
రమ్ముద్యుంచెదవేగ సంగ్రామమందు॥

ఓరీపావీ! నీచావునకు పదునాలుగు భావనములును
సంతోష మొందుననుటకు సందియ మెంతమాత్ర
మును లేదురా?

గీ॥ వనమునందున గాయలఁ బండ్లుదినుచు
జవము నలిపెడు జమదగ్నిఁ జంపివీపు
ఆమహాఘోరపాపమీ యాజినిన్ను
దెల్లగాఁజేయు మూర్ఖ యేలీలచై న!

ఎంతకాలమిట్లు కంటబడకుండెదవో కొంచెము
నేనును చూచెదనుగాక! భూమ్యాకాశములు తలక్రిం
దైనను ఈశ్వరిదత్తమై, నీబోటి నీచులకు ప్రళయ
కాలసర్పమునై వెలుగొందు ఈభీకర పరశువుచే
నీతల నేలపైఁ గూలజేయక మానను.

గీ॥ ఎందరెందరు నినుగావ నెంచియువుడు
అడ్డపడువారొ చూచెదనంతెగాని;
నీచుఁడప్పున నినునంప నేటికనుచు
దొలఁగువాఁడను కానింక ఖలుఁడనేను॥

ఈసారి నిక్కే కాక, నీబోటి నీచులనెల్లరను యమ
సదనమునకంపి భూరమణి సంతాప భారముదీర్చు కున్న

నా పేరు పరశురాముఁడు కాఁడనుకొనుము. నన్ను
జంపుట కెన్నిటిలో సైన్యములను బ్రోగుఁ జేసితివెం
దులకు? నన్నా సైన్యములక్షి నిన్ను గాపాడుననియా
యెంచుకొంటివి? ఓరీ, నీతుచ్చ సైన్యములేకాదు.

గీ॥ ఇపుడునాబారి బడకుండ నెలమిఁ జేయ!

బ్రహ్మ విష్ణులు వచ్చి సంగ్రామమందు,
నన్ను నెదిరించునను గూడ నిన్ను జంప!
కుండ కి బోదునని నమ్మకుండుమింక!

ఇంకిటిలో నీ యాయువు పూర్ణాయ నయ్యెనని యే
యెంచి యొక్కవారి నాతోబోర సాహసింపుము
లేకున్నచో, ఓరీ, నీచా లోకముంతయు నిన్నుఁగూర్చి
నవ్వనునుమా! ప్రాణరక్షణముకై నియమించుకొనిన
సైన్యములన్నియు మైవో కును అజేగితివట్ట ను
గాన, వీరపుష్పాచిత చావును జచ్చుటకు నిలువుము

గీ॥ ఎంతధాగిన నిన్ను నేనెటలనై న!

బట్టి జంపుదుగాని, యేవగిదిస్తే న!
వదలెదని ఆశేవిడువుమా పరమమూర్ఖ!
బ్రహ్మ హత్యనుగావించు పాపివగుట!

(అంత తెరలో రాద్రముతో)

ఓరోరీ బ్రాహ్మణకుల చండాలా! పరశురామా!

గీ॥ నేటికిరువది సార్లు బోరాటమందు!
 సిగ్గువిడనాడి జీవములే జెందుటకును,
 పారిపోయెడు నీడగు పోరువంబు,
 మరలఁ జూపింపవచ్చి యెందరిగిలీవు!

పర—(విని భయంకరమగు శోపముతో, దనలో) ఆమా
 ట లాక్షత్రియుకుల బాడమగు కార్తవీర్యార్జున హత
 కునివిగానే తోచుచున్నవి; ఎంతయాశ్చర్య కరము
 నేనే యామూర్ఖుని బారికిజడిసి పారిపోయితివని
 పైపెచ్చు ప్రేలుచుండెనే! (అని తెరవద్దికుఁ బోయి)

ఓరీ రాజచంధాలా!

గీ॥ ఎటులనైనను నీప్రాణ మిపుడుఁగొనగఁ
 గాచుకొనియుంటి నే గాని ఖలుఁడనేను,
 నీకు భయపడి దాఁగఁగా నెంచలేదు!
 రమ్మ దుష్టంచెద నిన్ను సంగ్రామమందు॥

(అంత ఖడ్గహస్తంజై కార్తవీర్యార్జునుడు ప్రవేశించి
 పరశురామునిజూడకయే చాద్రముతో)

కా - ఓరీ, బ్రాహ్మణకుల బడబాసలమా! పరశురామా!

గీ॥ భావమిందున నిసుమంత పౌరుషంబు,
 గలిగియుండిననిట్లు సంగ్రామమందు!
 పగరకును వెన్నుఁ జూపంగ నగుచేసీకు,
 ఎందుదాగడవో యింకయేనుజాతు!

(అని పరశురాముని జూచి రాద్రముతోఁ బండ్లు
పటపటఁ గొరుకుచు నెకనెక్కిముగా) ఓహో! ఈశ్వర
వరప్రసాద లబ్ధితేజోవిరాజమానులగు పరశురాములు
తమరే కాబోలు!

మహాత్మా! ఇపుడెంచేగదరు?

గీ॥ పౌరుషములేక పదిపది వచ్చినన్ను!
ముక్కలు ముక్కలుగాఁజేసి భూతములకు,
బంచిపెట్టినఁబాపంబుఁ గాంచరాదు!
బ్రాహ్మణ కులాబ్ధిఁ బుట్టిన బాడబహు!

ఇంకనీ బ్రతుకు ప్రయత్నము విడిచిపుచ్చి యుద్ధ
మొనరింప నిలుపుము.

పర—(క్రోధముతోఁగూడిన చిరునగవుతో) జారా! మూర్ఖ!

గీ॥ కాఖ్యముగఁ బల్కునీ శౌర్యలక్షణముకు!
సంతనంబందుచును నుంటి స్వాంతమందు!
ఖలుడవగు నీదుపల్కుల కార్యమేమొ!
నిలచితినే జాపుమిప్పుడు చలముఁబూని!

ముదుసలుఁడగు జమదగ్ని మహాఋషిని జంచి
కామధేనువును గొన్నటులకాదు! భవనరక్షకుఁడును,
రాద్రరూపియగు మహేశ్వరు వరప్రసాదకలిత తేజోవిరా
జితుఁడనగు నన్ను జయింప నెంచుట, ఓరీ, రాజాధమా!

గీ॥ అతిథివని సత్కరించిన యందుకటలు!
నాదుతండ్రిని గూల్చు చండాలుడవగు
నిన్నుద్ధృంపక విడినచో నన్నులోక!
మెంతనవ్వనో కనిపెట్టు మింకమీద!

అట్టి నేను నీబారికి జడిసి పారిపోవు వాడన్నా రాజ
వగుటచేనట్లు లౌక్యుముగాఁ బ్రేలుచుంటివి గాని, నీప్రే
లినయట్లు పారిపోవుటకీ పరశురాముఁడు తగఁడని భావిం
ఫము?

కా_అవును నీవీరుష మెవరికి తెలియనిదికాదు!

గీ॥ సమరమందున నిరువదిసార్లు నిలిచి
వెన్ను జూపించి పరుగెత్తు వీరమతివి,
నీకు మించిన మేటియెందేనిఁ గలఁడో
చచ్చుకొనుటకు లేశఁబు సిగ్గులేదె॥

నీవు కాబట్టి ఇంకను బ్రతికియుంటివి గాని, ఇది
యే నేనైనచో నాదినముననే పొడుచుకొని చచ్చిపో
వుదును గాన; పలుపలుకులేల వినుము!

గీ॥ శౌర్యముండిన నాతోడ సమరమివుడు!
చేయనిలు, ముల్లులేకున్న సిగ్గువిడచి
బ్రతుక నెంచుముగాని, ప్రేలాపనముల!
బుయ్యకీటుపై ని, పలికిన నిలనుగూల్తు!

• పౌరుషమున్న రమ్మ-నీమొగముఁ జూచుచు నిలుచున్నకొలది శ్రోధముచే నాశరీరము నాకు స్వాధీనముఁ గాకుండఁ గంపమెత్తుచున్నది?

(అని కత్తిని మీదికి యెత్తును)

పర—(కౌద్రముతో బరశువు నెత్తి) ఓరీ, మూర్ఖా!

గీ॥ యుద్ధసన్నద్ధమతివిపై యుండకుండ!

• నిలచినందుకు నిన్ దృఢంబు నెంచకుంటి!

సంతియేగాసి; నిన్ గూర్చునెంతనాకు!

గామ కొనుమింక ప్రాణమున్ దాచుకొనక!

(అని వరుకఁబోవును)

కా—(భయముతోఁ బారిపోవును)

పర—(తెల్లఁబోయి, కోపముతో) ఓరీ, రాజాధిమా! ఇది యా నీ పౌరుషము!

గీ॥ ఇట్టి శౌర్యంబుఁ జావగా నెంచి నీవు!

వచ్చితివో మూర్ఖ! నీవెల్లు పౌరుషంబు!

వెనుదిరిగి చూడ, బంపె నివ్యధమదేమి!

ఎందుఁ బోయెద' వెందున్న నేను విడువ!-

ఎట్లయిననిన్ను తుదముట్టించకగ్గాని; ఈపరశురాము దేగువాఁడు కాఁడని బాగుగా మదిలో భావింపుము-ఇదే వచ్చుచున్నాను.

(అని ముందుకు సడుచుచుండునంతలో,

మనోరమ ప్రవేశించి)

మ—(దీనముగఁ జేతులు జోడించుకొని) మహాత్మా!

పరశురామా!

గీ॥ ఆదిఘఢ్యాంతమూర్తివై; యవనిభార
మణుపజనుదెంచి నట్టి శ్రీయాదివిష్ణు
వగుట నా ప్రార్థనముఁబూని పగనువిడచి
నాకు పతిబిక్ష బెట్టునూ జోకతోడ॥

(అని పాదములపై బడుచు)

పర—(ఆశ్చర్యముతో) అమ్మా మీరెవ్వరు?

మ—తండ్రీ! నేను నీ గర్భశత్రువగు కార్తవీర్యార్జును
పట్టుమహిషిని-నాపేరు మనోరమ!

పర—'తల్లీ' క్షమింపుము! పతిష్ఠాపాలనమున నిలచు నేను
నీ మొరొలిచినదేను. కావలసిన నాయుత్తమాంగము
ఖండించి నీకీచ్చెదనుగాని, నీకుమాత్రము పతిబిక్ష
బెట్టజాలను.

మ—(దీనముగ) తండ్రీ! ధర్మమూర్తివి! స్థామైరా
లింపుము.

గీ॥ నిర్గుణుడ వీవు; నగుణ స్మృతహృదయ
మందినంత నె కాన్యముండే దగునె?

—శత్రుమిత్ర విభేదంపు పరణిసీకు.

గలదె నాతండ్రీ! పతిబిక్షగారవించు!

పర--(విస్మయముతో) అమ్మా! నన్నీ విషయమున
మన్నించి; నీవచ్చినతోవఁ బట్టుము!

గీ॥ పరశురాముండొ; లేక బెంపల గార్తు!
వీర్యుడో నిల్చుగాని యీవృద్ధిలోన!
నిరువురును నింక నిల్చుట జరుగదమ్మ!
జనుము నీవింక క్షమియించి సాధమునకు!

(అని నిష్క్రమించును)

మ--(విచారముతో) హా! పరమేశ్వరీ! నాకింకేగతి! నామొ
రాలించు వారెవరు? పరియా లక్ష్మ్యపెట్టకుండెను
పగతురుడా ఆమోహింపడయ్యె! ఏమి నేయుదును?

(తెరలో)

ఓరీ! మూర్ఖా! మరల యుద్ధమునకుఁ దలపడె
దవా? రమ్మ రమ్మ!

గీ॥ ఇప్పుడె నినుబట్టి లోకంబు లేపుఁగనఁగ!
దృంఢదను నిక్కమీసారి నేగకటకు!
పరశురాముండొ లేక పెంపలరఁ గార్తు!
వీర్యుడో నిల్చు నింకపై పృథ్విలోన!

మ--(విని) అన్నా! మరల యుద్ధమునకు తెలపడిరి కాఁ
బోలు! (అని వడివడిగ నిష్క్రమించును)

(యవనిక జారుచు)

పంచమాంకము—ద్వితీయరంగము

~~శ్లోకము~~

శ్లోకము — యద్ధరంగము.

ప్రవేశము—రథరాముడు

ప—(రాద్రామణ్య) నేటికీకార్యవీరార్జున హతశని
చావువలన భూదేవికి శాంతిసంతాపము తీరింది!
కావున, మిగిలిన నీచాధములగు రాజులనందరిని బంపి
మదీయజనకునికి, బిత్తుతర్పణముఁ జేసినగాని నామ
స్తావము చల్లారదు! (అని శాంతిచెయిగాని) ఓహో!
ఎంతకాలమునకు నామనోరథసిద్ధి కలిగింద! హే!
పరమేశ్వరా! పార్యతీవల్లభా!

గీ॥ ఇన్నినాల్లకు భవదీయకృపనుగార్త,
వీర్యుని గూర్చినాదు హృద్విధియందు,
కోపమ్మీని నడిగించు శాంతటకలిగె,
లోకరక్షక, జగదేక, లోకవిమర్తి

ఇంను నీకరుణయున్నచో నేనీభూమండల మం
దునున్న రాజాధములనందరిని యనుసదనమునకు బంపిం
చి, తద్రక్తధారలచే నాజనకునికి బిత్తుతర్పణముఁ
గావించి తీరెదను! మహేశ్వరా! పాపభూయిష్టులై, పాప
జన హింసారులై, పరధనదారాపహరులై, నీచవృత్తిని
మోలెనుచున్న ఈరాజాధములవలన భూదేవి అధికమగు
సంతాపము నందుచున్నది! కీటకనమానులగు ఈనృప

శాశ్వతానంద త్రిభువన పన్నుతాంగ!

పాహిత్రీపార్యతీనాథ! పాహివాహి!

(అని పాదములకు సాగిలఁబడి నమస్కరించును)

ఈ--(సంతోషముతోఁ బరశురాముని లేవనెత్తి) వత్సా!
నీభక్తికి సంతసించితిని! నీయభీష్టము నెరవేర్చు
కొమ్ము, నేనింకఁ బోయెదను.

ఎ - మహాత్మా, మహాప్రసాదము! రాజలోకము నీచ
సంగతిని ఉక్కుమిగిలి భూదేవి కాయానముఁ గల్పిం
చుచున్నది! అందుచేఁ దమయాజ్ఞ ననుసరించి మేదిని
నృపరాహిత్యమైనటులఁ జేసిపుచ్చెదను.

ఈ—సరియే. కృతకృత్యుడవయ్యెదవుగాక! నేనింకఁ
బోయెదను.

మహాప్రసాదము.

(అరిత ఈశ్వరుఁడు నిష్క్రమించును)

ఎ (సంతోషముతో)

మ॥ తిరియిం చెన్ గద నాదుజన్మము మహాదోరుండు మా
హేశ్వరుం డరియన్ నన్ గరుణించుటన్ జగము
స్వద్యద్బాహు సరింభనం గరళేభిన్ భయసంభ్ర
మంబుల వడంకన్ రాజలోకంబునున్ గరముత్సాహ
ముతోడఁ దృంచి జనకున్ సంతోషమున్ బెట్టెదన్॥

కావుననిప్పుడే బయలుదేరి తుచ్చులగు రాజకోటి
సంహరించి తద్రక్తధారలచే నాజనకునికి బిత్తుతర్పణం
బుఁ గావించెదను!

(అంత అకృతవర్ణుడు ప్రవేశము)

అ—మహాత్మా, నమస్కారము!

ప—అకృతవర్ణా! విశేషములేమైన నున్న వాయేమి?

అ—వేరేమియును లేవు. యుద్ధఫలితమును జూచిరావల

సినదని మీతల్లిగారు సెలవిచ్చిపంపుటచే వచ్చి

జయలక్ష్మిని వెలుగుచున్నవిమ్ము సందర్శించి ధన్యుఁ

డనైతిని! కావున అమ్మగారివద్దకుఁ జోవుదమురందు.

ప—అట్లేవచ్చెదనుగాని; నాకార్యమింతటితో నింకను

అంతముకాలేదు

అ—(ఆశ్చర్యముతో) ఇంకేమికలదు?

ప—ఓయీ, తుండ్రులగు నీరాజులందరిని నరికివైచి వారి

రక్తధారలచే నాతండ్రికి తర్పణముఁగావించినగాని

నా మనస్తాపము చల్లారదు! మీలనుంచి భూరిమణి

సంతాపముతో నిలచియున్నది! కావున అమెభార

మిప్పుడు తీర్చవలెను.

అ—మహాత్మా! తప్పక అట్లేయఁగూడ!

గీ॥ ధర్మమేవ జయంబను నిర్మలాక్తి,

ధర్మకర్మ స్వరూపులై తనరుచున్న,
జనుల కగుఁగాక జయము నిస్సంశయముగ॥

ప—(సంతోషముతో) శాస్త్రు! (అకృతవర్ణా! మన
మివ్వుడ శ్రమమునకుఁబోయి ముఁడుతల్లిగారిని దర్శిం
చుకొని సంకల్పసిద్ధులయ్యెదము రమ్మ.
ల—మహాప్రసాదము-(అని పరశురామునితో నిష్క్రమించును)

(యవనిక జారును)

నాంది

ఇది శ్రీసీతారామచంద్ర చరణారవింద సేవాసమాసాదిత,
సరససాహిత్య కవిత్వవైభవ, భరిద్వాజసగోత్రో
త్థివి, వడగ వంశాభాధి పవిత్రచంద్ర, లచ్చన
కనిష్ఠపుత్ర సూరిమాఁబాగర్భశుక్త ముక్తా
ఫల కౌస్తుభ ప్రణేతంబైన ప్రతిజ్ఞా
పరశురాముమను నాటకరాజంబున
సర్వంబును సమాప్తము

శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మర్పణమస్తు.

వెలసలభము! అద్భుతమహిమ! గుణమధికము!!!

* మాసుఖరోగసంజీవిని *

మాసుఖరోగసంజీవిని" యందుగల యద్భుత మహిమను సేవించినవారికి వేరుగాఁ జెప్పనవసరములేదు. అనేక యోగ్యతాపత్రములవంది, రిజిష్టరుకానున్నది. (గనేరియా) నామాంతరముగల పచ్చశగ-యెర్రశెగ-తెల్లశగ వీటియందుమాత్రము యద్భుతశక్తిని చూపించి పనిచేయునని మాసుఖరోగసంజీవిని వివరములై యెక్కువగా శ్రానియాడవలసినదే? ఇప్పుడే ఆర్థిక లబ్ధింపుదు. గనేరియారోగమునకు విష్ణుచక్రమువంటిదని భావింపుదు. వేగముగా ఇతరులకు తెలియకుండా మీకుగల యీసంబంధ రోగములను, మాసుఖరోగసంజీవినియను వహాషధమును త్వరిత సేవించి, నిర్మూలముచేసికొని, సుఖముననుభవించుదు. మాసంజీవిని పనిచేయలేదని ఋజువు చేయువారికి తిరిగిసామ్మ వాపసు చేయబడును. ఇవలసిన వారలు నేటిదినమే ఆర్థికలబ్ధింపి, యీ వహాషధమును తెప్పించుకొనుడు. ఔషధము అనువాసనసహితముగాఁ దెప్పించుదు. 5 దినములలో మీకుగలరోగము సంపూర్ణనాశనము కాగలదనిమీము నొక్కివక్కాణించి చెప్పగలము. 5 దినములకునరివడు సీసా 1 || కి || రు. 4-8-0 మాత్రం వివరమును గోరువారు యీద్రుది యుద్దసు

నకు రిప్లయ్యకార్డు వ్రాసినచో, వెంటనే జబ్బాబు బడయ
గలరు. మరచిలేరుణమని నమ్మడు.

—❦—

పమయముగోల్పొకుడు!

ఉపయోగింపుడు!!

❦ రాజ్ విరోచనవట్టి ❦

అత్యద్భుతమహిమగల్గినా, రాజవిరోచనవట్టిని
వాడుకచేయవారు సునాయాసముగా, మలబద్ధనంబంధ
రోగములను కొద్దికాలములోనే బేధించుకొని సుఖసంపా
దనము పొందగలరు. ఇప్పటికి కొంతమంది పొందియు
న్నారు. ఇది రస విష నేపాళములు కలియకుండా క్రింకు
మపూవు, కస్తూరి, వనమూలికలతో శుద్ధిచేయబడినది.
హిచితముగా శి ష్మాతాదులువరకు యీయబడును.

— మా 80 త్రలుగల సీసా 1 కి రు. 0-6-0 లు.

—❦—

❦ రక్త గ్రహణిమాత్రలు ❦

సోదరులారా! ఈలోకమందు “రక్త గ్రహణి”
యను రోగముచే జనులు చాలావరకు వీడింపబడుట.
మనము మనకండ్ల ఎదుటనే చూచుచున్నాము గదా!
అట్టి రక్తగ్రహణియను రోగమునకు వజ్రాయుధము

(3)

వంటి దివ్యకౌశధము మాచే తయారుచేయబడినది.
 శి మోతాదులు యారోగముగలవారు సేవించినచో
 రోగనివర్తులగుదురని . బాగుగా చెప్పగలము-కొంత
 మంది మాచే తయారుచేయబడు యాయుర్భుక్ష్మవైషధ
 ము సనుభవించి, ఇప్పుడు సుఖమనుభవించుచుండిరి.

ఉచితముగా శి మోతాదులవరకు ఈయబడును.

మా 30 త్రలుగల సీసా 1 కి రు 0-8-0 లు.

శి గుల్మకుటారిణి

అకలిచేతను మితముగా భజించుటవలన గలిగిన
 అజీర్ణసంకటములు, పైత్యసంబంధ దుర్గుణములువలన
 గలిగిన బాధలను పోగొట్టుటకు గొడ్డలివంటిది. 5 నిమి
 వములలో రోగము నివర్తి చేయగలదు. కడుపునొప్పిల
 యందు మాత్రము వజ్రాయుధముగా భావింపుడు-వెంట
 నే సేవింప త్వరపడుడు-ఇట్టిమందును విడిచి పెట్టి రోగము
 లను గర్భకోశమందు దాచి పెట్టుకొనకుడు.

ఉచితముగా శి మోతాదులవరకు ఇవ్వబడును.

మా 30 త్రలుగల సీసా 1 కి రు 0-8-0 లు.

వలయువారు, వడగ లెక్కన లెండు సన్ను,

బొంతలకోడూరు, (Via) శ్రీగాకేశం.

❖ మూర్తి కేతకీఖారామసాలా ❖

—•••••

అయ్యా,

అనేకమంది అనేకవిధములగు పేర్లతో “కేతకీ ఖారామసాలాను” విక్రయించుచున్నారు. గాని; మా మూర్తి కేతకీఖారామసాలాను ఒక్కసారి వుపయోగించి చూచినచో ఆమసాలాకును మా “మూర్తి కేతకీఖారామసాలాకును” గలబేధము మహాత్ములకందరికిని తెలియగలదు. కాలానుగుణముగ అనేకములైన డాంబికపు ప్రకటనలు లోకమును వంచించవచ్చును. గాన, అట్టి ప్రకటనలచూచి మోసపోవక ఒక్కసారి మా “మూర్తి కేతకీ ఖారామసాలాను” చిత్తగించి ఇందుగల నిజానిజములు పరీక్షజేయ సార్థించుచున్నాము. తులసివనములో గుంజాయిమొక్క పుట్టవచ్చును. ముండ్ల చెట్లమధ్య తియ్య మామిడిచెట్టు పెరగవచ్చును. అందుచే వస్తుగుణతత్వము కనిపెట్టుటకు స్థలవిచక్షణ అవసరములేదు. కావున మా “మూర్తి కేతకీఖారామసాలాను” ఒక్కసారి ఉపయోగించి చూచినచో మామసాలా మంచిచెడ్డలు తమకే విశేషము కాగలదు. ఇదిగాక, వక్కలచూరు, తెల్లకాచు, నల్లకాచు, బరంపురం పొత్తిపంచలు, పట్టుగల్లు, రుమాళ్లు (అ రంగులలో నైననుసరే) నష్టయిచ్చేయుదుము. కాబట్టి ఒక్కసారి ఆర్థిర్చిచూడుడు. డాంబిక ప్రకటనల

కు మోసపోకుడు బారీగా ఆర్దరిచ్చు వర్తకులకు 'ఊంఠ
కిఫాయితుగా యిచ్చెదము.

ఇట్లు
నూరు నారాయణమూర్తి
పెద్దబజారు-బంపురం,
(గంజం)

శ్రీ గణేశ్వర సత్యనారాయణ

డం డ క ము లు

ఇందు గణేశ్వర, సత్యనారాయణ చరిత్రములు
'కలవు-ఇది భక్తిరసప్రధానమై, మనోహరములగు భావ
వరంపరలు విలసిల్లునటుల మ॥ రా॥ శ్రీ॥ శ్రీ వడగ నుద
ర్భవరావుగారిచే రచింపబడి రెండవకూర్పునకు సిద్ధము
గానేయున్నది. చదువరుల కెంతయు నింపుగానుండును.

వెల రు 0-2-0 లు మాత్రమే.

భక్తవత్సల శతకము

ఇదియొక భక్తిరస ప్రధానమైన శతకము-ఇందలి
ప్రతిపద్యము ముద్దలమూటగట్టు సైలితో, అతిమనో
హరములగు భావములతో విలసిల్లుచు జదువువారల
కవరిమితాహ్లాదకరముగ మరలమరల జదువ బుద్ధిపుట్టు
నట్లు మ॥ రా॥ రా॥ వడగ కౌస్తుభముగారిచే రచింప
బడి అప్పుడే రెండవకూర్పునకు సిద్ధమైయున్నది.

వెల 0-4-0 లు మాత్రమే.

వలయువారు,—

సెక్రటరీ,

“రేచుక్క గ్రంథమాల” బరంపురం (గంజం)

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
2	15	కంతో	కంతో
4	8	బ్రాచునట్టి	బ్రోచునట్టి
6	12	బావికి	భువికి
6	19	తానమునకైన	భక్తపరితానమునకైన
9	9	కనసఖులగా	సఖులగానక
17	22	చెలిమిఁగాంచి	చెలిమిఁగాంచ
17	22	యోగిఁగనుమా	యోగిఁగనుమ

N B. 26వ పేజీలో 16వ పంక్తి తరువాత పద్యం:-

“గూల్చితీ యన్ గావునన్లు నిన్నీపుడ నిన్
ఖండించి” అనుచోట “గూల్చుచీ కరమున్ జూపు
ట నట్లునిన్నిపుడు నే ఖండించి” అని చదువవలెను

28	10	బరమాదరముఁజే	బరిమాదరణముఁజే
37	8	యింట్లుండగన్	యిట్లుండగన్
40	21	నమ్మెను	నమ్మేమా
43	4	ప్రాంగణాంగ	ప్రాంగణాంగణ
47	11	నకల సుభము	నకలశుభములు
48	18	నవ్వడే? న్యాయ మానే?	నవ్వడే? రాజునగు నాకు న్యాయమానే?

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
49	13	దాలవెల్ల	దారలెల్ల
54	5	మేటియయ్య	మేటియయ్య
58	7	నదిరించునను	నదిరించినను
59	20	నగునే	నగునె
60	6	వచ్చినిన్ను	వచ్చునిన్ను
60	13	కాఖ్యముగ	తాఖ్యముగ
61	12	గలదే	గలదె
62	15	వచ్చితివో	వచ్చితివా
63	19	నిర్మితహృదయ	నిర్మితహృదయ
64	3	గార్లు	గార్లు
64	16	గారు	గారు

ఇంకను-అనేకమైన పొరపాట్లంద వచ్చును.
కావున పాఠకులు మన్నింపఁ బ్రార్థితులు-గ్రంథకర్త

రేచుక్క గ్రంథమాల.

బరేంపురం, (గంజాం). పెద్దబజారు పేధి.

Established in 1927

1. ఈ గ్రంథమాలలో వర్తమానమునకు రెండు గ్రంథములు ప్రచురింపబడును.
2. రెండు గ్రంథములకు పోస్టేజీతోసహా రు 2/-లుకు మించవు. ప్రోవీడరును పోరు 0-2-0 లు మాత్రమే వీ. వీ లోఁ జేర్చబడును.
3. మా గ్రంథమాలకు రాజపోషకులుగాను, పోషకులుగాను, సహాయులుగాను, ఉండు మహానీయులకు వీ. వీ. ఛార్జీలను మేమే భరించుకొని ప్రచురింపబడు ప్రతిగ్రంథమును బంపుచుందుము. అట్టి మాహాశక్తులు మరిగ్రంథములయొక్క వెల నివ్వనక్కరలేదు.
4. ఇందు ముఖ్యముగాఁ బ్రబంధములు, నవలలు, నాటకములు, పురాణములు వీలయినయడల మహానీయులు జీవిత చరిత్రములుకూడా ప్రచురించుచుందుము.
5. మా గ్రంథమాలకు 25 గురుని చందా దారులగు జీర్ణువారిని సహాయులుగా నెన్నుకొని వారికి మా సహాయులకువలె ప్రచురింపబడు ప్రతి గ్రంథమును ఉచితముగా బంపుచుందుము.

పడగ కౌస్తుభము,

సెక్రటరీ.

14834

